Záměr
na vyhlášení zvláště chráněného území

ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny v platném znění
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb.

Národní park Křivoklátsko

Září 2022

1. Název zvláště chráněného území

Křivoklátsko

2. Kategorie ochrany zvláště chráněného území

Národní park ve smyslu ustanovení § 15–23 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen "zákon").

3. Předměty ochrany zvláště chráněného území a jejich popis

Předmětem ochrany Národního parku Křivoklátsko (dále jen „národní park") je rozsáhlý vnitrozemský komplex převážně listnatého lesa nižších poloh s velkým podílem přirozených či lidskou činností málo ovlivněných ekosystémů, s výrazně vyvinutým údolním a vrcholovým fenoménem řeky Berounky a jejích přítoků v různých podobách, a mimořádně vysokou rozmanitostí živé i neživé přírody na všech hierarchických úrovních.

Předmětem ochrany jsou též evropsky významné druhy a typy evropských stanovišť, pro něž jsou na území národního parku vymezeny evropsky významné lokality.

Přehled ekosystémů tvořících předmět ochrany národního parku:

a) lesní ekosystémy se společenstvy dubohabřin, teplomilných doubrav, acidofilních doubrav, suťových lesů, potočních luhů, bučin,

b) křovinné a skalní ekosystémy se společenstvy vysokých mezofilních a xerofilních křovin, nízkých xerofilních dřevin, suchých trávníků, vegetace efemér a sukulentů, skal a drolin a pohyblivých sutí,

c) druhově pestré travinné ekosystémy se společenstvy vlhkých, mezofilních a suchých trávníků a luk a pastvin,

d) vodní a mokřadní ekosystémy se společenstvy makrofytní vegetace vodních toků, stojatých vod, rákosin a vegetace vysokých ostřic,

e) významné prvky neživé přírody, zejména skalní výchozy, sutě, paleontologická naleziště a geomorfologie hluboce zařízlých údolí řeky Berounky a jejích přítoků.

4. Dlouhodobé cíle ochrany zvláště chráněného území

1. Dosáhnout zachování anebo obnovy přírodních lesních ekosystémů v jejich přirozené dynamice v souvislém, uceleném a plošně významném komplexu lesů. V dlouhodobém časovém horizontu obnovit bohatou druhovou, prostorovou i věkovou strukturu lesa, se zajištěním trvalé existence všech jeho vegetačních pater na převažující ploše centrální části Křivoklátska s využitím působení přírodních sil na ekosystém jako významného nástroje formujícího stav a vývoj ekosystému a jeho ekologické funkce.
2. Zajistit na části území s výskytem ekosystémů, jejichž vysoká biologická rozmanitost byla a je podmíněna činností člověka, z důvodů udržení cenných složek ekosystémů, trvalou péči spočívající i ve speciálních opatřeních. Jedná se především o ekosystémy světlých lesů, skalních stepí, lesostepí a luk. Za speciální opatření jsou zde považovány například obnova vybraných lesních porostů jako pařezin nebo středního lesa, případně pastevní les s řízenou a kontrolovanou pastvou nebo jiné způsoby blokování sukcese.
3. Zachovat či zlepšit dochovaný stav předmětů ochrany jednotlivých evropsky významných lokalit (dále jen „EVL") (přírodních stanovišť i druhů) na území národního parku a zachovat

či zlepšit stav populací druhů, které jsou předmětem ochrany Ptačí oblasti Křivoklátsko (dále jen „PO“).

5. Základní principy péče o předměty ochrany zvláště chráněného území

Rozsah možné intervence v jednotlivých částech území je obecně stanoven jejich zařazením do jednotlivých zón ochrany přírody, proto jsou i základní principy péče stanoveny pro jednotlivé zóny ochrany přírody, které budou na území národního parku po jeho vyhlášení vymezeny. Existují však obecné zásady, které budou uplatňovány na celém území národního parku nezávisle na zařazení do zón. Tyto zásady jsou proto uvedeny souhrnně zde.

Péče o předměty ochrany, které jsou zároveň předměty ochrany EVL a PO, bude probíhat v souladu s cíli národního parku a v souladu se souhrny doporučených opatření (dále jen „SDO“) pro EVL a PO.

Ve všech zónách ochrany přírody mohou být prováděny pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany konkrétní zóny. Ve smyslu § 18a zákona však mohou být prováděna i jiná opatření, je-li to nezbytné z důvodu ochrany životů a zdraví osob, ochrany majetku nebo ochrany přírody. Tyto výjimečné zásahy ovšem musí být pouze takového rozsahu a intenzity, aby jejich realizací nebyla narušena možnost dosažení cíle zóny na převážné většině plochy dotčeného segmentu zóny. Pro zásahy k podpoře populací zvláště chráněných druhů v zóně přírodní a přírodě blízké dále musí být splněna podmínka, že v těchto dvou zónách leží významná část populace druhu v národním parku (a nelze tedy její dobrý stav udržet péčí na zbylém území národního parku).

Ve všech zónách ochrany přírody budou udržovány vyhrazené turistické cesty, základní cestní síť a další provozní cesty, které jsou nezbytné pro plnění cílů ochrany a poslání národního parku.

Realizována budou také další opatření podle § 18a odst. 1 zákona, zejména opatření na regulaci spárkaté zvěře, opatření k redukci výskytu invazních druhů (speciální opatření k regulaci s důrazem na prevenci a včasné podchycení druhů, které nejvýrazněji negativně mění složení přirozených a též částečně pozměněných ekosystémů) a opatření k podpoře vybraných populací zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Opatření k regulaci či eradikaci invazních nepůvodních druhů budou spočívat:

- u invazních druhů rostlin v:

  - určení prioritních lokalit,
  - určení druhů s největším invazním potenciálem,
  - likvidace invazních druhů na plochách dle priorit,
  - monitoring stavu prioritních lokalit,
  - vytvoření systému pravidelné celoplošné kontroly výskytu invazních druhů v území (metodický postup) a jejich plošný monitoring výskytu invazních druhů,

- u invazních druhů živočichů v:

  - určení druhů s největším invazním potenciálem,
  - vytvoření strategie úplného odstranění těchto druhů z území národního parku,
  - plošný monitoring a kontrola výskytu invazních druhů.

Opatření na regulaci spárkaté zvěře budou spočívat ve:

- stanovení způsobů regulace zvěře nejvhodnějších z hlediska dosažení cíle ochrany národního parku,
- realizaci systému lovu nepůvodních druhů zvěře s významnými dopady na ekosystémy (muflon, sika východní, případně daněk), jehož hlavním cílem je početnost těchto druhů zvěře účinně redukovat v krátkém čase,
- realizaci systému lovu a péče o zvěř (zejména spárkatou a černou), který nevychází z chovatelského přístupu, ale jehož hlavním cílem je regulovat početnost zvěře, upravit věkovou strukturu a poměr pohlaví a zajistit tak minimalizaci negativního působení zvěře na ekosystémy, zejména úspěšné odrůstání dřevin v širokém spektru druhů,
- pravidelném monitoringu stavu ekosystémů ve vztahu k nežádoucím vlivům zvěře (zejména spárkaté a černé) na předměty ochrany (úspěšnost regulace zvěře),
- pravidelném monitoringu celkového výskytu zvěře (spektrum druhů, početnost, stávaniště, migrační trasy apod.).

V zóně přírodě blízké a zóně soustředěné péče o přírodu jsou zahrnuty i části, na nichž podle dosavadních poznatků není realizace aktivní péče nezbytná pro dosažení cíle zóny, tj. ekosystémy v těchto lokalitách jsou již v cílovém stavu. Taková místa budou i v těchto zónách ponechávána samovolnému vývoji.

Prioritou dosažení sledovaných cílů ochrany jednotlivých ekosystémů a jejich složek, které jsou předmětem ochrany národního parku, je zachování, případně vytvoření podmínek pro dobrý stav příslušného ekosystému prostřednictvím zachování či obnovy funkční krajinné dynamiky.

Dobrý stav populací jednotlivých složek ekosystémů (tzn. stabilní populace nebo populace s rostoucí tendencí), bude primárně zajišťován podporou existence jejich biotopů v dobrém stavu, a teprve následně případnou přímou podporou či posilováním těchto populací.

Při realizaci opatření a zásahů nesmí dojít ke snížení stupně přirozenosti dotčeného lesního porostu a snížení zachovalosti (degradaci) přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu.

Zóna přírodní

Pro zónu přírodní je strategickým cílem ochrany umožnění samovolných procesů a přirozené dynamiky přírodních dějů v přirozených a přírodě blízkých společenstvech. Lokálně budou výjimečně prováděny i zásahy ve prospěch zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (dále jen „ZCHD“) (viz § 18a odst. 1 zákona) včetně předmětů ochrany EVL a PO v rozsahu a způsobem, který nenaruší dosažení strategického cíle na většině plochy zóny.

Ekosystémy jsou ponechány samovolnému vývoji. Činnosti, které by měnily či narušovaly samovolný vývoj, jsou možné pouze ve výjimečných a odůvodněných případech (§ 18a odst. 1 zákona) a při zachování základního principu platného pro zónu přírodní. Tím je podmínka, že při realizaci opatření a zásahů nesmí dojít ke snížení stupně přirozenosti dotčeného lesního porostu a snížení zachovalosti (degradaci) přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu. Péče o předměty ochrany zde probíhá primárně neintervenčním způsobem, nejsou zde tedy stanoveny další principy péče. Přírodní procesy nebudou korigovány ani v případě, že reálný vývoj se liší od předpokládaného (tedy např. jiným směrem než k mapované potenciálně přirozené vegetaci). Jedinou výjimkou je likvidace invazních druhů a redukce spárkaté zvěře.

Vývoj přírodních lesních i nelesních ekosystémů a vodních toků bude pouze monitorován a jedinými činnostmi, které lze v zóně přírodní aplikovat pouze za určitých podmínek, jsou opatření dle § 18a odst. 1 zákona. Následky přírodních disturbancí nebudou nijak řešeny,

s výjimkou bezprostředního ohrožení života a zdraví osob a rizika závažného ohrožení majetku cizích osob.

Zóna přírodě blízká

V zóně přírodě blízké je strategickým cílem ochrany zvyšování stupně přirozenosti porostů umožňující jejich ponechání samovolným procesům a nastolení přirozené dynamiky. Lokálně budou prováděny i zásahy ve prospěch ZCHD (viz § 18a odst. 1 zákona) včetně předmětů ochrany EVL a PO v rozsahu a způsobem, který nenaruší dosažení strategického cíle na většině plochy zóny.

Vzhledem k cíli ochrany přírody je v této zóně intervence do ekosystémů možná pouze za účelem urychlení dosažení cíle tj. zvýšení jejich přirozenosti a následného ponechání samovolnému vývoji, případně při výjimečných zásazích podle § 18a zákona, a to včetně přístupu k projevům přírodních disturbancí. Nesmí však dojít k narušení základního principu péče o tuto zónu.

V této zóně převládají lesní ekosystémy, výskyt nelesních ekosystémů v zóně přírodě blízké je minimální. Jde vesměs o částečně pozměněné ekosystémy, které proto nevyžadují významné zásahy do přirozeného životního cyklu ani regulování sukcese. Vodní ekosystémy budou ponechány samovolnému vývoji nebo budou prováděna opatření k obnově vodního režimu či aktivnímu přiblížení přirozenému stavu tam, kde byl přirozený stav narušen.

Pro lesní ekosystémy v zóně přírodě blízké jsou základními postupy

- podpora samovolných procesů, zejména:

  - podpora přirozené obnovy cílových dřevin,
  - ponechávání mrtvého dřeva k zetlení,
  - provádění plošně i frekvencí omezených cílených zásahů k podpoře populací zvláště chráněných druhů,

- umožnění zásahů k zvyšování stupně přirozenosti, zejména:

  - redukce stanovištně nepůvodních druhů dřevin s výjimkou jednotlivých kusů či malých skupin vhodných jako hnízdiště ptáků (dravci, čáp černý),
  - bodové (v malém rozsahu) doplňování chybějících cílových stanovištně původních druhů dřevin,
  - podpora zvýšení diverzifikace věkové a prostorové struktury lesních porostů.

Zóna soustředěné péče o přírodu

Plocha zóny soustředěné péče o přírodu se dělí podle dlouhodobých cílů na dvě části. V jedné části této zóny je dlouhodobým cílem podpora přirozených procesů. V této části zóny soustředěné péče o přírodu je přednostním cílem ochrany zvyšování stupně přirozenosti porostů umožňující jejich budoucí ponechání pouze působení přírodních sil a nastolení přirozené dynamiky. I zde zůstává zachována možnost lokálního provádění zásahů ve prospěch ZCHD nebo předmětů ochrany EVL a PO, a to za stejných podmínek, jako v zóně přírodní a přírodě blízké, přípustné jsou jednorázové zásahy dle principů péče vedoucí ke zvýšení přirozenosti porostů a nastolení přirozené dynamiky.

V druhé části zóny soustředěné péče o přírodu je dlouhodobým cílem podpora biodiverzity, jejíž existence je vázána na trvalou péči člověka. V této části je strategickým cílem ochrany zachování nebo zlepšení stavu ekosystémů významných z hlediska biologické rozmanitosti, které jsou předmětem ochrany národního parku (včetně předmětů ochrany EVL) a jsou vázány na trvalou péči člověka, a vytváření nebo udržení vhodných stanovištních podmínek pro druhy,

které jsou předmětem ochrany národního parku a jsou vázány na biotopy vyžadující trvalou péči člověka. V rámci péče o území národního parku budou zohledňovány i potřeby dalších ekosystémů a jejich složek, které nejsou předmětem ochrany národního parku, ale jsou důležité z hlediska zachování a obnovy maximální míry přirozené biologické rozmanitosti daného území.

Základní principy péče o lesní ekosystémy v zóně soustředěné péče o přírodu jsou stanoveny diferencovaně podle hlavního cíle zóny, který je v daném segmentu zóny sledován. Následky přírodních disturbancí budou řešeny pouze v případě, že jimi bude ohrožen předmět ochrany nebo plnění poslání národního parku (např. zajištění bezpečnosti návštěvníků na vybraných místech), nad tento rámec mohou být realizována pouze dočasná opatření proti šíření podkorního hmyzu nezhoršující stav ekosystému.

1) Cíl: „obnova přirozených ekosystémů“

Základním principem péče je podmínka, že opatření směřují ke zvýšení stupně přirozenosti dotčeného lesního porostu nebo ke zvýšení zachovalosti přírodního stanoviště. Druhým základním principem je podmínka, že výjimečné zásahy (viz § 18a ZOPK) nesmí vést ke snížení stupně přirozenosti dotčeného lesního porostu a snížení zachovalosti (degradaci) přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu.

V lesních ekosystémech bude prováděna podpora vývoje ekosystémů směrem k vyššímu stupni přirozenosti tak, aby mohly být následně v nejbližším možném termínu ponechány samovolnému vývoji. Veškerá činnost bude směřovat k úpravě druhové, prostorové a věkové struktury lesních ekosystémů do stavu, který ponechání samovolnému vývoji umožní, aniž by tím byly ohroženy předměty ochrany a bude prováděna za dodržení následujících pravidel:

- podpora a preference přirozené obnovy cílových dřevin,
- doplňování chybějících cílových stanovištně původních dřevin tam, kde nelze počítat s jejich přirozenou obnovou,
- ponechávání odumřelého dřeva k zetlení,
- odstraňování stanovištně nepůvodních druhů dřevin s výjimkou jednotlivých kusů či malých skupin vhodných jako hnízdiště ptáků (dravci, čáp černý),
- rekonstrukční management porostů lesa nepůvodního,
- provádění plošně i frekvencí omezených cílených zásahů k podpoře populací zvláště chráněných druhů.

V rámci těchto zásahů budou používány k přírodě šetrné prostředky, technologie a postupy (lehká mechanizace, ruční práce, vhodné termíny realizace v rámci sezóny apod.) a na provedené zásahy bude navazovat monitoring a opakované kontroly účinnosti provedených opatření.

2) Cíl: „trvalá péče o ekosystémy“

Základním principem péče je podmínka, že opatření směřují k udržení nebo zvýšení zachovalosti polopřirozených biotopů, které jsou předmětem ochrany, nebo k zachování či zlepšení stavu populací druhů (složek ekosystémů) závislých na trvalé péči člověka, které jsou předmětem ochrany. Druhým základním principem je podmínka, že výjimečné zásahy (viz § 18a zákona) nesmí vést ke snížení zachovalosti (degradaci) cílového přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu.

Lesní ekosystémy

V lesních ekosystémech bude umožněna a prováděna trvalá péče, která nevede ke zhoršení stavu cílových ekosystémů nebo jejich složek, bude prováděna šetrnými postupy a bude zahrnovat zejména:

- obnovu historicky používaných (tradičních) hospodářských způsobů, které vznik polopřirozených ekosystémů umožnily nebo podporují jejich biodiverzitu nebo zlepšují stav populací druhů (složek ekosystémů) závislých na trvalé péči člověka (např. hospodaření ve tvaru lesa nízkého nebo středního, extenzivní pastva v lese),
- provádění speciálních zásahů na podporu druhové rozmanitosti (např. prosvětlování lesa, rozvolňování okrajů, management lesních průseků a světlin, speciální ořez dřevin),
- přiměřené lesnické využívání s uplatněním přírodě blízkých nepasečných způsobů pěstování lesa a dalších speciálních forem lesnického managementu za účelem dosažení cíle ochrany přírody.

Nelesní ekosystémy

Většina nelesních ekosystémů v zóně soustředěné péče o přírodu patří ke společenstvům závislým na trvalé péči. Základním cílem této péče bude zlepšení stavu předmětů ochrany. Je možné i šetrné hospodářské využívání, které není v rozporu s tímto cílem. Speciální péče bude preferována na plochách, které jsou významnými refugii biodiverzity (např. druhově bohaté louky, mokřady, pleše apod.). Péče o předměty ochrany, které jsou zároveň předměty ochrany EVL, bude prováděna v souladu s SDO pro EVL.

Prostřednictvím aktivních zásahů se bude udržovat cílový stav nelesních ekosystémů, bránit úbytku jejich rozlohy a zlepšovat stav degradovaných nelesních biotopů a péče bude zahrnovat zejména:

- speciální zásahy k podpoře cílových druhů nebo biotopů (např. speciální pastva, narušování drnu, redukce nebo periodické odstraňování dřevin),
- údržbu luk s preferováním použití ruční práce nebo lehkých mechanizmů a biologicky vhodných termínů agrotechnických zásahů,
- umožnění přiměřeného hospodářského využívání při dodržení šetrných postupů, pokud tím nevznikne riziko zhoršení stavu předmětů ochrany.
- Nelesní ekosystémy, které nejsou závislé na trvalé péči člověka, budou ponechány samovolnému vývoji.

Vodní ekosystémy

Záměrné zásahy budou realizovány zejména na umělých (významně pozměněných) vodních ekosystémech, kterými jsou rybníky a umělé tůně. Přirozené vodní toky budou ponechány samovolnému vývoji, případná opatření mohou směřovat pouze k zachování či zlepšení stavu jejich pramenných oblastí. Na částečně nebo významně pozměněných vodních tocích bude možné provádět pouze zásahy směřující k jejich revitalizaci a přiblížení přirozenému stavu. Budou dodržovány zejména následující postupy péče:

Péče o vodní a mokřadní plochy i jejich využívání budou podřízeny požadavkům předmětů ochrany a zahrnovat zejména:

- podporu obnovy a zachování mokřadů, na vhodných místech budování nových tůní, údržbu existujících tůní (např. čištění sedimentů) i jejich okolí (např. redukce dřevin, pokud bude docházet k nežádoucímu stínění hladiny),

- udržování společenstev v tůních bez rybí obsádky.
- Na drobných vodních tocích bude preferována přirozená dynamika a spontánní obnova přirozeného stavu, případně opatření zahrnující zejména:
- revitalizace pozměněných úseků v případě, že k dosažení žádoucího stavu toku nepostačí jejich ponechání samovolnému vývoji,
- zásahy do přirozené dynamiky toků prováděné v případě akutního ohrožení života, zdraví či majetku,
- opatření ke zvýšení retenční kapacity a snížení ztrát vody na pozemcích v prameništích.

Zóna kulturní krajiny

V zóně kulturní krajiny není cíl ochrany přírody (v návaznosti na § 15 odst. 3 zákona) stanoven. Veškerá činnost v této zóně však musí být v souladu s § 15 odst. 2 a § 18a odst. 4 zákona.

6. Ochranné podmínky zvláště chráněného území

Základní ochranné podmínky národních parků jsou stanoveny v § 16 zákona.

Návrh bližších ochranných podmínek zvláště chráněného území:

V souladu s ustanovením § 15 zákona se navrhuje, aby kromě zákazů uvedených v § 16 zákona bylo na území národního parku mimo zastavěné území obcí a zastavitelné plochy obcí dále zakázáno:

a) zasahovat do přirozeného vývoje skalních útvarů z jiných důvodů, než je bezprostřední ohrožení lidského života či zdraví nebo bezprostředně hrozící škoda na majetku značného rozsahu.

V souladu s ustanovením § 15 a § 44 odst. 3 zákona se navrhuje, aby na území národního parku bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody mimo zastavěné území obcí a zastavitelné plochy obcí provádět tyto činnosti a zásahy:

a) měnit druhy nebo způsoby využití pozemků,

b) provádět archeologické výkopy a průzkumy a provádět zásahy do terénu za účelem sběru paleontologických nálezů.

7. Vymezení zvláště chráněného území

Grafické znázornění vymezení území národního parku je v mapových přílohách č. 1 a 2 (Zákres hranice národního parku v kopii katastrální mapy – soubor map).

Slovní popis průběhu hranice národního parku:

část jihozápadní:

Nejzápadnějším bodem národního parku je křižovatka silnic Broumy-Podmokly-Čilá odkud vede hranice národního parku 530 m po silnici severozápadně k obci Čilá a po pozemkové hranici p.č. 843/3 v k.ú. Podmokly nad Berounkou. Na okraji lesa uhýbá ze silnice východně na lesní cestu, vedoucí po severozápadní pozemkové hranici p.č. 280/1 v k.ú. Čilá k okraji lesa. Po okraji lesa pokračuje 650 m po pozemkové hranici p.č. 280/1, 843/8 a v k.ú. Podmokly nad Berounkou jihovýchodně ke Zbirožskému potoku a po jihozápadní pozemkové hranici

p.č. 843/7 v k.ú. Podmokly nad Berounkou dále 200 m proti proudu. Zde přechází přes Zbirožský potok po pozemkové hranici p.č. 1091/1 v k.ú. Podmokly nad Berounkou, přetíná pozemek 978/1 v k.ú. Skryje nad Berounkou a vede 1500 m po pozemkové hranici p.č. 847/5, 847/4, 901/1 a 855/1 v k.ú. Skryje nad Berounkou, přetíná nadzemní elektrické vedení V420 Hradec-Mírovka a pokračuje 1050 m jihovýchodním směrem po pozemkové hranici p.č. 929/8, 856/1 v k.ú. Skryje nad Berounkou až k silnici Broumy-Skryje (p.č. 955/3 v k.ú. Skryje nad Berounkou), kterou přechází a směřuje 2300 m severně po pozemkové hranici p.č. 866, 956/11, 865/1, 880/1, 875 v k.ú. Skryje nad Berounkou až k břehu Berounky, k pravému břehu ústí Skryjského potoka. Dále hranice pokračuje na východ, souběžně se severní hranicí NPR Týřov po pravém břehu řeky Berounky a po pozemkové hranici p.č. 880/1 v k.ú. Skryje nad Berounkou až k ústí potoka Úpoř do řeky Berounky. Zde přechází potok a dále vede 1500 m severovýchodně, po pravém břehu řeky Berounky a po pozemkové hranici p.č. 97/4, 90/1, 97/1 v k.ú. Karlova Ves k místní části Týřovické skály. Hranice dále přechází řeku Berounku na levý břeh po pozemkové hranici p.č. 648 v k.ú. Branov a po pozemkové hranici p.č. 556/1, 556/2 v k.ú. Týřovice nad Berounkou. Při styku s pozemkem p.č. 130/1 v k.ú. Týřovice nad Berounkou se stáčí jižně po pozemkové hranici p.č. 130/2 a po 10 m uhýbá severozápadně po hranici téhož pozemku a dále po pozemkové hranici p.č. 130/6 v k.ú. Týřovice nad Berounkou až k silnici Týřovice-Roztoky. Hranice pokračuje v délce 700 m po pravé straně silnice severním směrem po pozemkové hranici p.č. 130/6, 556/2, 556/1 v k.ú Týřovice nad Berounkou k mostku přes Hřebecký potok, kde odbočuje západně 100 m po pozemkové hranici p.č. 199/1 v k.ú. Hřebečníky a pokračuje okrajem lesa po východní a dále po jižní pozemkové hranici p.č. 199/2, 199/3, 199/4, 199/5 v k.ú. Hřebečníky. Dále hranice národního parku pokračuje jihozápadním, západním, severovýchodním a severozápadním směrem po pozemkové hranici p.č. 199/1, 468/10, 200, 181/2 v k.ú. Hřebečníky, kde přetíná pozemek p.č. 468/10, 470/1 a 178/1 v k.ú. Hřebečníky, až k pozemkové hranici p.č.199/6 v k.ú. Hřebečníky a je vymezena především okrajem lesa. Při styku s katastrální hranicí k.ú. Hracholusky nad Berounkou se hranice národního parku stáčí východním směrem po pozemkové hranici p.č. 199/1 v k.ú. Hřebečníky. Po 1300 m se hranice národního parku stáčí na jih a po 70 m pokračuje 880 m východním směrem po pozemkové hranici p.č. 454 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou. V místní části Kříniště hranice národního parku přetíná pozemek p.č. 755 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou a pokračuje severovýchodním směrem po pozemkové hranici p.č. 453/1 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou až k lesní cestě, po které přetíná pozemek p.č. 453/1 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou. Pokračuje dále 480 m po lesní cestě, přetíná pozemek p.č. 747/1a 195/3 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou a dále východně na roh lesa. Odtud se hranice národního parku stáčí 740 m jižně po pozemkové hranici p.č. 453/1 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou k silnici Týřovice-Roztoky. Hranice národního parku se stáčí 80 m na východ a jihovýchodně do středu řeky Berounky po pozemkové hranici p.č. 790/1, 790/3, 452/39, 452/13 a 777 v k.ú. Hracholusky nad Berounkou. Dále hranice národního parku vede přes řeku Berounku na pravý břeh, přetíná pozemek p.č. 648 v k.ú. Branov a východním směrem v délce 2400 m po pozemkové hranici p.č. 536/1, 540/3, 538 v k.ú. Branov k místní části Branov – luh. Hranice národního parku se prudce stáčí na jih po hranici lesa a pozemkové hranici p.č. 536/1, 622/2 v k.ú. Branov, přetíná pozemek p.č. 618 v k.ú. Branov, dále 1500 m východně po pozemkové hranici p.č. 158/8, 536/1, 611/2, 534/1, 634, 525/1, 525/4 v k.ú. Branov. V místní části Branovská Vrata hranice národního parku přechází přes silnici Branov-Karlova Ves a přetíná pozemek p.č. 615/1 v k.ú. Branov a pokračuje 580 m severním směrem po pozemkové hranici p.č. 524 v k.ú. Branov až k silnici Branov-Roztoky. Hranice přechází přes cestu po pozemkové hranici p.č. 522/3 v k.ú. Branov a dále pokračuje 1280 m severně po pozemkové hranici p.č. 523, 522/1 v k.ú. Branov až k pravému břehu Berounky, kde navazuje na hranici PR U Eremita. Hranice dále pokračuje v délce 800 m po pozemkové hranici p.č. 512/1 v k.ú. Branov až ústí Potoka Klucná do řeky Berounky. Zde se hranice národního parku stáčí jihovýchodním směrem proti toku potoka po pozemkové hranici p.č. 512/1 v k.ú. Branov a dále pokračuje jihozápadním směrem podél hranice PR U Eremita opět k pozemkové hranici p.č. 522/1 v k.ú. Branov. V rohu lesa pokračuje jižním a jihovýchodním směrem po opět k silnici Branov-Roztoky. Zde hranice přechází silnici a pokračuje 720 m po pozemkové hranici p.č. 522/3, 524 až do údolí potoka Klucná. Zde

hranice národního parku přechází přes potok a přetíná pozemek p.č. 652/13 v k.ú. Branov a pozemky p.č. 599/1, 580/2 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu. Hranice národního parku dále pokračuje severním a východním směrem po pravé straně silnice Karlova Ves-Roztoky a lesem v délce 1350 m po pozemkové hranici p.č. 317/1, 310/1, 304/1 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, přetíná pozemek p.č. 563 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, vede po pozemkové hranici 310/1, v k.ú. Roztoky u Křivoklátu až k silnici Roztoky-Nižbor. V místní lokalitě Roztoky – Beraník hranice národního parku přechází přes silnici a vede 780 m severně po pozemkové hranici p.č. 561 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, p.č. 355, 145/1 v k.ú. Újezd nad Zbečnem k řece Berounce. Zde se stáčí na jihovýchod nad železniční tratí Beroun-Rakovník po pozemkové hranici p.č. 145/1, 151/2 v k.ú. Újezd nad Zbečnem 3000 m po směru řeky Berounky k železničnímu přejezdu pod Újezdem nad Zbečnem. Zde hranice pokračuje 350 m cestou po pozemkové hranici p.č. 151/2 v k.ú. Újezd nad Zbečnem, kde dále odbočuje jihovýchodně. Okrajem lesa pokračuje po pozemkové hranici p.č. 151/2 v k.ú. Újezd nad Zbečnem až k silnici Zbečno-Račice. Hranice dále pokračuje po pozemkové hranici p.č. 145/1 v k.ú. Újezd nad Zbečnem, přechází přes silnici po pozemkové hranici p.č. 145/7 v k.ú. Újezd nad Berounkou, přetíná pozemek p.č 354/15, 136/4 v k.ú. Újezd nad Berounkou, pokračuje hranicí lesa po pozemkové hranici p.č. 142/3 v k.ú. Újezd nad Berounkou v délce 580 m. Dále přetíná lesní cestu a pokračuje dále východně po pozemkové hranici p.č.352/3 v k.ú. Újezd nad Zbečnem, p.č. 322/1, 384, 284/1, v k.ú. Račice nad Berounkou, kde po 120 m mění směr k jihu k silnici Račice – Nižbor. Zde hranice národního parku přechází přes cestu a přetíná pozemek p.č. 329/1 v k.ú. Račice nad Berounkou a pokračuje po kraji cesty 350 m severovýchodně po pozemkové hranici p.č. 281/2 a 330 v k.ú. Račice nad Berounkou k severnímu cípu lesa, kde se stáčí k východu a pokračuje 1000 m po pozemkové hranici p.č. 281/2 v k.ú. Račice nad Berounkou do údolí potoka Žloukava po směru toku. Hranice národního parku se stáčí jihovýchodním směrem k hranici lesa a polní cestě. Z cesty odbočuje hranice 1300 m na západ a dále jižně po pozemkové hranici p.č. 281/2 v k.ú. Račice nad Berounkou až k místní části Žloukovická hájovna. Zde hranice národního parku přechází přes cestu po pozemkové hranici p.č. 337/1 v k.ú. Žloukovice a pokračuje 900 m jižně po pozemkové hranici p.č. 276/1 v k.ú. Račice nad Berounkou ke Křížovému potoku. Odtud vede 240 m po pozemkové hranici p.č. 378/1 v k.ú. Žloukovice k severozápadnímu cípu lesa u chatové osady. Dále hranice pokračuje po 170 m jižně po pozemkové hranici p.č. 378/1 v k ú. Žloukovice. V západním cípu chatové osady Červánek (osada není v národním parku) hranice národního parku směřuje dále východně po pozemkové hranici p.č. 378/1 v k.ú. Žloukovice a lesní cestě, kde po 480 m přetíná pozemek p.č. 525/1 v k.ú. Žloukovice.

Hranice národního parku se dále stáčí na jihovýchod po lesní cestě a po 85 m přetíná pozemek p.č. 525/1, 387/1 v k.ú. Žloukovice, vede dále 440 m východně po lesní cestě za vrchol kóty 346,3 m n.m. a dále 930 m severozápadně po hranici dílce a porostních skupin JPRL k východnímu cípu chatové osady Červánek (osada není součástí národního parku) a dále k silnici Žloukovice-Nižbor. Dále vede 1000 m jihovýchodně po pravé straně silnice Žloukovice-Nižbor po pozemkové hranici p.č. 387/1 v k.ú. Žloukovice a p.č.183/1 v k.ú. Nižbor. Ve špičce lesa (při styku s pozemkem p.č. 174/2 v k.ú. Nižbor, který není součástí národního parku) se jihozápadně stáčí, přetíná v délce 920 m pozemek p.č. 183/1 v k.ú. Nižbor a vede po hranici dílce JPRL a korytem bezejmenného toku k jihovýchodnímu výběžku pozemku p.č. 183/1 v k.ú. Nižbor. Hranice dále pokračuje 980 m po pozemkové hranici p.č. 183/1 v k.ú. Nižbor k místní části hájovna Lísa, kde přetíná pozemek p.č. 525/1 v k.ú. Žloukovice, stáčí se jižně po pozemkové hranici p.č. 378/1 v k.ú. Žloukovice a dále 2500 m po silnici Nižbor-Roztoky západním směrem na křižovatku Červený kříž. Na křižovatce hranice národního parku vede po východní pozemkové hranici p.č. 531 v k.ú. Žloukovice a 2300 m po pozemkové hranici p.č. 559, 324/1, 388/1, 388/2, 384/2 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, souběžně s pravou stranou silnice Nižbor-Karlov. Na kraji lesa, 470 m za křižovatkou u Hořejšího rybníka se hranice stáčí severozápadně podél pozemkové hranici p.č. 384/2 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, vede dál severně k zámku Leontýn, především po okraji lesa, po pozemkové hranici p.č. 384/2, 385, 372/7, 372/13, 372/7, 372/18 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, přetíná pozemek p.č. 372/16 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, pokračuje po pozemkové hranici p.č. 372/12, 324/11, 324/10, 324/1

v k.ú. Roztoky u Křivoklátu až k lesní cestě severně od místní části zámek Leontýn. Zde hranice národního parku přetíná pozemek p.č. 555 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, stáčí se západně po pozemkové hranici p.č. 323 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu k silnici Roztoky-Karlov. V místech silnice přetíná pozemek p.č. 552/2 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu a vede 3000 m dál po pozemkové hranici p.č. 322/9, 551/1, 322/1, 467/1 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu až k bývalému lomu Hrobce. Dále pokračuje 420 m po pozemkové hranici p.č. 467/22, 467/23, 467/20 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu až k silnici Karlov-Karlova Ves. V místech silnice hranice národního parku přetíná pozemek p.č. 545/1 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu a pokračuje 1500 m jihozápadně a jihovýchodně k silnici Broumy-Karlov po pozemkové hranici p.č. 321/3 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu po okraji lesa. Dále pak po pozemkové hranici p.č. 321/1 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu pokračuje 90 m severozápadně. Zde hranice národního parku překračuje katastrální území Roztoky u Křivoklátu, po pozemkové hranici p.č. 547 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu a pokračuje 2000 m hranicí lesa po pozemkové hranici p.č. 121, 90/1 v k.ú. Karlova ves, pozemkové hranici p.č. 643/13 v k.ú. Broumy, pozemkové hranici p.č. 90/17, opět p.č. 90/1 v k.ú. Karlova Ves až k potoku Úpoř. Hranice národního parku přetíná potok a pozemek p.č. 840, 828 v k.ú. Broumy a pokračuje 120 m východním směrem, 160 m jihozápadním směrem po pozemkové hranici p.č. 681/1, 681/3 v k.ú. Broumy až místní části Broumy – U Háku. Zde se hranice stáčí jižně a pokračuje po pozemkové hranici p.č. 573/1 v k.ú. Broumy až k cestě, kde přetíná pozemek p.č.788 v k.ú. Broumy a pokračuje dále jihovýchodně po pozemkové hranici p.č. 569/1, 569/8, 569/9, 569/14, 681/1 v k.ú. Broumy až k potoku Úpoř (Míza). Odtud vede 600 m západním a jižním směrem proti proudu potoka Úpoř (Míza) po pozemkové hranici p.č. 681/1, 708/1 v k.ú. Broumy k silnici Broumy-Skryje. Odtud pokračuje přes silnici kde přetíná pozemek p.č. 794/1 v k.ú. Broumy a pokračuje jižně a jihovýchodně po pozemkové hranici p.č. 719, 731/1 v k.ú. Broumy a současně okrajem lesa. Hranice dále přetíná pozemek p.č. 729/2 v k.ú. Broumy a pokračuje 1050 m jihovýchodním směrem po pozemkové hranici p.č. 731/1 v k.ú. Broumy k rohu lesa. Zde se hranice národního parku prudce stáčí 1200 m na jih po pozemkové hranici p.č. 731/1 v k.ú. Broumy k severozápadnímu cípu pozemku p.č. 1214 v k.ú. Kublov. Po pozemkové hranici p.č. 1214, 1265, 1155 v k.ú. Kublov vede dále hranice 220 m východně k silnici Broumy-Březová. Po silnici pokračuje hranice 420 m jižně po pozemkové hranici p.č. 1214 v k.ú. Kublov. Na křižovatce v místní části Kublov – U křížku pokračuje 530 m západně po silnici Kublov-Líšná po pozemkové hranici p.č. 1214 v k.ú. Kublov. Hranice národního parku dále přechází přes silnici Kublov-Líšná po pozemkové hranici p.č. 801 v k.ú. Broumy a pokračuje 1000 m dále jihovýchodně po pozemkové hranici p.č. 732/1, 732/2, 732/3, 732/1 v k.ú. Broumy až k místní části Broumy – Hiršliny. Odtud pokračuje 640 m jihovýchodně po silnici Broumy-Březová a po pozemkové hranici p.č. 732/1 v k.ú. Broumy až k hranici katastrálního území Broumy. Dále pokračuje hranice národního parku 1500 m jihozápadně kde přechází dvakrát pod nadzemním elektrickým vedením V420 Hradec-Mírovka, 2700 m západně a severozápadně po hranici katastrálního území Broumy, po pozemkové hranici p.č. 732/1, 734 v k.ú. Broumy až k silnici Kublov-Líšná. Hranice dále pokračuje přes silnici po pozemkové hranici p.č. 801 v k.ú. Broumy, dále 2200 m po p.č. 731/1 v k.ú. Broumy, po hranici katastrálního území Broumy k potoku Úpoř (Míza). Dále hranice národního parku pokračuje 90 m po pozemkové hranici p.č. 813, 898/2 v k.ú. Skryje nad Berounkou, kde přechází pod nadzemním elektrickým vedením V420 Hradec-Mírovka a vede 2400 m po hranici katastrálního území Skryje nad Berounkou, pozemkových hranicích p.č. 898/2, 968 v k. Skryje nad Berounkou až k silnici Broumy-Skryje, kde opět přechází pod nadzemním elektrickým vedením V420 Hradec-Mírovka. Hranice národního parku přechází přes silnici a vede 2300 m severozápadně po hranici katastrálního území Skryje nad Berounkou, po pozemkové hranici p.č. 968 v k.ú. Skryje nad Berounkou k místní části Skryje – Buchava. Zde hranice přetíná pozemek p.č. 968 a obtáčí se okolo lesní louky po pozemkové hranici p.č. 901/2, 912/2 v k.ú. Skryje nad Berounkou a vrací se zpět, kde opět přetíná pozemek p.č. 968 v k.ú. Skryje nad Berounkou a pokračuje 1400 m po pozemkové hranici p.č. 968 v k.ú. Skryje nad Berounkou k místní části Skryje – Slap. Přechází silnici Broumy-Podmokly po pozemkové hranici p.č. 992 v k.ú. Skryje nad Berounkou, stáčí se na jihovýchod, pokračuje po pozemkové hranici p.č. 901/1 v k.ú. Skryje nad Berounkou ke Zbirožskému potoku. Zde hranice národního

parku vede 420 m proti proudu Zbirožského potoka po pozemkové hranici p.č. 978/2 v k.ú. Skryje nad Berounkou, p.č. 1091/2, 843/3, 839/2 v k.ú. Podmokly nad Berounkou ke křižovatce silnic Broumy-Podmokly-Čilá.

Na území národního parku neleží část obce Karlova Ves, Branov a Roztoky, resp. takové části zastavěného území, zastavitelných ploch a dalších ploch, které jsou souvisle ohraničeny pozemky p.č. 317/1 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, p.č. 128/10 v k.ú. Karlova Ves, p.č. 317/1, 317/4 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, p.č. 119/2 v k.ú. Karlova Ves, p.č. 551/1, 545/1, 321/1 v k.ú. Roztoky u Křivoklátu, p.č. 90/1, 120, 79/2, 79/1 v k.ú. Karlova Ves a p.č. 533/1, 615/1, 526/4 v k.ú. Branov.

část severovýchodní:

Nejsevernější výběžek národního parku tvoří styk hranice se silnicí Bratronice-Horní Bezděkov u Mosteckého mlýna a s hranicí CHKO Křivoklátsko. Hranice pokračuje 1500 m jihovýchodně po pozemkové hranici p.č. 487, 1816/1, 493/1, 493/2 v k.ú. Bratronice u Kladna až k místní části Bratronice – Roučmídův mlýn. Odtud hranice národního parku pokračuje po pozemkové hranici p.č. 1814/1, 486/2, 468/2, 495 v k.ú. Bratronice u Kladna, přechází potok Žlábek a vede 1500 m po pozemkové hranici p.č. 455/1 v k.ú. Malé Kyšice k místní části Malé Kyšice – Potepelská hájovna. Dále pokračuje 150 m po pozemkové hranici p.č. 455/4, 426, 455/4 v k.ú. Malé Kyšice k silnici Nouzov-Nižbor. Po této silnici se hranice národního parku stáčí 3200 m jihozápadním směrem po pozemkové hranici p.č. 455/4 v k.ú. Malé Kyšice, p.č. 3105/2 v k.ú. Chyňava, přechází pod nadzemním elektrickým vedením V412 Hradec-Řeporyje a pokračuje ke křižovatce silnic Nouzov-Chyňava-Nižbor-Bratronice, kde přestává být souběžná s hranici CHKO Křivoklátsko. Přes křižovatku přechází hranice národního parku po pozemkové hranici p.č. 5358 v k.ú. Chyňava a pokračuje po pozemkové hranici p.č. 3106, 3103 v k.ú. Chyňava, kde po 350 m přechází přes silnici Nouzov – Nižbor, přetíná pozemek p.č. 5364 v k.ú. Chyňava, pokračuje 320 po pozemkové hranici p.č. 3117/1 v k.ú. Chyňava okolo průmyslového areálu (pozemek p.č. 3117/2 v k.ú. Chyňava, který není součástí národního parku) a dále po severní hranici porostní skupiny JPRL a po Chyňavském potoce k okraji lesa. Po okraji lesa hranice národního parku dále vede jihozápadně 1350 m po pozemkové hranici p.č. 3117/1, 5376 v k.ú. Chyňava k místní části Chyňava – rozcestí. Zde přechází lesní cestu, přetíná pozemek p.č. 5377 v k.ú. Chyňava a pokračuje po pozemkové hranici p.č. 3121/1, 5423/1 v k.ú. Chyňava až k bývalému vojenskému areálu. Hranice národního parku se dále stáčí na jihozápad po pozemkové hranici p.č. 5423/1 v k.ú. Chyňava a současně po jižní a východní hranici dílce a porostní skupině JPRL lesním průsekem až k jižnímu okraji lesa. Odtud pokračuje hranice národního parku 430 m jihozápadním směrem po pozemkové hranici p.č. 5423/1 v k.ú. Chyňava k hranici katastrálního území Stradonice u Nižboru, kde dál pokračuje okrajem lesa po pozemkové hranici p.č. 540/3, 540/4, 541 k místní části Stradonice – Krkavčí Hora. Hranice dále pokračuje 2200 m po pozemkové hranici p.č. 540/2, 552, 638, 540/4 v k.ú. Stradonice u Nižboru ke Žlubineckému potoku, který přechází a dále vede 1200 m s železniční tratí Beroun – Rakovník po pozemkové hranici p.č. 475, 447/1, 403 v k.ú. Nižbor k Nižboru. U Nižbora hranice národního parku vede po pozemkové hranici p.č. 413/1 v k.ú. Nižbor a pokračuje 2700 m okolo obce Nižbor po pozemkové hranici p.č. 447/1 v k.ú. Nižbor, přechází přes silnici Nouzov-Nižbor, přetíná pozemek p.č. 507/1, 450/1 v k.ú. Nižbor, přechází silnici Sýkořice-Nižbor, přetíná pozemek p.č. 506/4 a dále vede po pozemkové parcele p.č. 452/3 v k.ú. Nižbor k železniční trati Beroun-Rakovník. U železniční trati se hranice národního parku stáčí na severozápad a pokračuje 2400 m nad železniční tratí po pozemkové hranici p.č. 452/3, 452/93 v k.ú. Nižbor, přes potok Vůznice, dále po p.č. 479/1, 378/1, 472/4, 395/1 v k.ú. Sýkořice až chatové osadě v místní části Žloukovice – Za řekou. Zde se hranice stáčí 100 m na severovýchod, 320 m na severozápad opět k železniční trati Beroun-Rakovník po pozemkové hranici p.č. 395/1, 478/1, 333/1 v k.ú. Sýkořice. Odtud hranice národního parku pokračuje 1600 m proti proudu řeky Berounky částečně po pozemkové hranici p.č. 333/1,

333/26, st. 1177, 333/3, st. 875 v k.ú. Sýkořice, částečně protnutím pozemku p.č. 333/1 v k.ú. Sýkořice na konec chatové osady Seton (osada není v národním parku) v k.ú. Račice nad Berounkou a v k.ú. Sýkořice na západní roh PR Kabečnice. Hranice dále vede 5300 m severovýchodně po hranici lesa po pozemkové hranici p.č. 207/1 v k.ú. Sýkořice, dále po pozemkové hranici p.č. 208 v k.ú. Sýkořice, stáčí se severozápadně po pozemkové hranici p.č.207/14 v k.ú. Sýkořice až k cestě, kde uhýbá na severovýchod a dále jižně, východně a severně po pozemkové hranici p.č. 207/18, 207/19, 207/14, 216/7, 214, 207/16, 215, 207/15, 207/17, 223, 227/3, 227/1, 227/4, 291/2, 242, 243, 249, 291/7, 257, 256, 259/1, 258, 291/6, 333/1, 311, 312, 321, 333/1 v k.ú. Sýkořice až k silnici Sýkořice-Běleč. Dále hranice národního parku pokračuje 680 m severovýchodně po pozemkové hranici p.č. 471, 334/1 v k.ú. Sýkořice ke křižovatce silnic Sýkořice-Běleč-Nižbor, kde pokračuje 950 m jihovýchodně po okraji lesa a po pozemkové hranici p.č. 1080, 1081 v k.ú. Sýkořice, přechází silnici Nižbor-Běleč, pokračuje po pozemkové hranici p.č. 472/1, 318, 217, 340/7, 340/1 v k.ú. Sýkořice k chatové osadě Pohodnice. V rohu lesa hranice národního parku přechází přes potok Vůznice, stáčí se 2000 m severovýchodně okrajem lesa po pozemkové hranici p.č. 417/4, 1830 v k.ú. Běleč k místní části Běleč – Kouty. Odtud pokračuje 450 m západně po silnici Běleč-Chyňava, po pozemkové hranici p.č. 463/1 v k.ú. Běleč, kde přebíhá přes silnici a pokračuje 850 m severně a západně po pozemkové hranici p.č. 1832, 461/1 v k.ú. Bratronice u Kladna k oplocenému areálu. Zde hranice národního parku pokračuje 980 m dále po okraji lesa souběžně s potokem Žlábek, po pozemkové hranici p.č. 461/1, 461/3, 461/4, 218, 461/2 v k.ú. Bratronice u Kladna k silnici Bratronice-Nižbor. Hranice národního parku přechází přes silnici, přetíná pozemek p.č. 1837 v k.ú. Bratronice u Kladna a dále vede 1320 m po okraji lesa a částečně s potokem Žlábek, po pozemkové hranici p.č. 468/3, 1825 v k.ú. Bratronice u Kladna k místní části Bratronice – Pohodnice a dále 2000 m severně, opět po okraji lesa, po pozemkové hranici p.č. 468/2, 1816/2, 486/1, 1814/1, 487 v k.ú. Bratronice u Kladna, přechází pod nadzemním elektrickým vedením V412 Hradec-Řeporyje, a pokračuje po pozemkové hranici p.č. 487 v k.ú. Bratronice u Kladna opět k silnici Bratronice-Horní Bezděkov.

Pozn.:

1. Pokud je popisován průběh hranice národního parku po pozemkové hranici parcely nebo jednotce prostorového rozdělení lesa (JPRL), je uvedená parcela nebo JPRL součástí národního parku, není-li v textu popisu uvedeno jinak.

8. Územně správní zařazení zvláště chráněného území

Kraj:	Středočeský
	Plzeňský
Okres:	Beroun
	Kladno
	Rakovník
	Rokycany
Obec s rozšířenou působností:	Beroun
	Kladno
	Rakovník
	Rokycany

9. Přehled katastrálních území dotčených zvláště chráněným územím

ORP	Obec	Katastrální území
Beroun	Broumy	Broumy 612871 (část)
	Chyňava	Chyňava 655449 (část)
	Kublov	Kublov 676861 (část
	Nižbor	Nižbor 704687 (část)
		Stradonice u Nižboru 755788 (část)
		Žloukovice 797669 (část)
Kladno	Běleč	Běleč 601888 (část)
	Bratronice	Bratronice u Kladna 609617 (část)
	Horní Bezděkov	Horní Bezděkov 642371 (část)
	Malé Kyšice	Malé Kyšice 690520 (část)
Rakovník	Branov	Branov 609455 (část)
	Hracholusky	Hracholusky nad Berounkou 647594 (část)
	Hřebečníky	Hřebečníky 648906 (část)
		Týřovice nad Berounkou 648922 (část)
	Karlova Ves	Karlova Ves 663310 (část)
	Račice	Račice nad Berounkou 737313 (část)
	Roztoky	Roztoky u Křivoklátu 742554 (část)
	Skryje	Skryje nad Berounkou 748790 (část)
	Sýkořice	Sýkořice 761737 (část)
	Zbečno	Újezd nad Zbečnem 773794 (část)
Rokycany	Čilá	Čilá 724050 (část)
	Podmokly	Podmokly nad Berounkou 724076 (část)

10. Orientační výměra zvláště chráněného území

Orientační výměra navrhovaného národního parku je 116,4 km^2.

11. Odůvodnění záměru na vyhlášení zvláště chráněného území

Historie přípravy Národního parku Křivoklátsko a vazba na koncepční dokumenty

Možnost vyhlášení Národního parku Křivoklátsko byla v odborných ochranářských a přírodovědných kruzích diskutována dlouhou dobu, první návrhy na jeho vyhlášení se objevovaly od 80. let minulého století.

Ve strategických a koncepčních materiálech celostátního významu se myšlenka možného zřízení národního parku na Křivoklátsku objevila v roce 1998. Ve Státním programu ochrany přírody, přijatém Vládou ČR usnesením č. 415 ze dne 17. 6. 1998 bylo uloženo v kapitole 5.1.5.4. Ochrana zvlášť chráněných území – „prověřit centrální část CHKO Křivoklátsko z hlediska možnosti přehlášení tohoto území jako národní park“ s termínem do 31. 12. 2003. Na základě toho zpracovala Správa CHKO Křivoklátsko vyhodnocení území jako potenciálního národního parku a v letech 1999–2001 předložila dva materiály s názvem „Studie variantního návrhu NP Křivoklátsko“ a „Návrhy variantního řešení NP Křivoklátsko“.

Rada Stálé konference Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR se dne 14. 9. 2001 na svém 16. zasedání věnovala návrhu na možné vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a oba materiály posoudila. Ve svém usnesení potom doporučila rozpracovat varianty střední a maximální s tím, že je dále potřeba provést analýzu rizik a pozitiv, zajistit finanční prostředky pro zpracování odborných podkladů pro případné vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a po výběru konečné varianty zpracovat ekonomickou rozvahu záměru. Na základě toho bylo zpracováno několik odborných podkladů, včetně podrobného rozboru „Zhodnocení rizik a přínosů uvažovaného vyhlášení Národního parku Křivoklátsko včetně ekonomického zhodnocení“ (zpracovatel Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, v rámci úkolu VaV/620/3/03). Přesto, že dílčí kapitoly vyzněly vesměs ve prospěch vyhlášení národního parku, v závěru se objevilo doporučení národní park prozatím nevyhlašovat.

V rámci mapování a terénních průzkumů prováděných v souvislosti s vytvářením soustavy Natura 2000 v České republice bylo shromážděno velké množství aktuálních poznatků o území uvažovaného národního parku. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (dál jen AOPK) zpracovala v listopadu 2007 podle zadání MŽP koncepční materiál „Priority vyhlašování velkoplošných zvláště chráněných území obecně a ve vztahu k systému Natura 2000“. V červenci 2008 potom MŽP zadalo AOPK zpracovat „Vyhodnocení návrhu vyhlašování národních parků (Křivoklátsko a Jeseníky)“, které bylo dokončeno v listopadu 2008. Podklad pro vyhodnocení Křivoklátska byly zpracovány formou studie s názvem „Podklady pro návrh Národního parku Křivoklátsko“.

Na podzim 2009 by schválen Vládou ČR aktualizovaný Státní program ochrany přírody, který obsahuje opatření CH2, které ukládá do roku 2014 vyhodnotit účinnost ochrany území CHKO Křivoklátsko a prověřit možnost vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Na základě toho a do té doby získaných poznatků o území připravila AOPK ČR na přelomu let 2009 a 2010 první návrh záměru na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko.

Dne 22. 3. 2010 MŽP oznámilo podle § 40 zákona záměr na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a spolu s tím návrh na vymezení zón ochrany Národního parku Křivoklátsko podle tehdy platné právní úpravy o celkové výměře 10 224 ha. K takto předloženému záměru bylo uplatněno ze strany obcí a vlastníků pozemků jen minimálně námitek, které byly vypořádány v souladu se zákonem. Většina námitek byla tehdy vypořádána kladně, to znamená, že jim bylo vyhověno. V předloženém návrhu národního parku to vyvolalo pouze minimální úpravy vymezení jeho hranic v řádu tří desítek hektarů.

Na základě toho byl připraven návrh zákona o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko včetně důvodové zprávy.

Dne 25. 3. 2013 byl návrh zákona o národním parku Křivoklátsko odeslán do meziresortního připomínkového řízení. Vzhledem k vyslovení nedůvěry vládě Poslaneckou sněmovnou v roce 2013 však již nebyl zákon dále vládou projednán a v této podobě se již v přípravě vyhlašování Národního parku dále nepokračovalo.

Nová vláda vzniklá z voleb v roce 2013 se již k projednávání návrhu nevrátila a soustředila se na přípravu a projednání komplexní právní úpravy týkající se národních parků v ČR. Ta byla přijata v podobě zákona č. 123/2017 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny.

Nová právní úprava režimu národních parků zavedla změny, které nemohly být obsaženy v původním záměru na vyhlášení národního parku, a proto po jejím přijetí nebylo již možno dále pokračovat v jeho projednávání.

Vzhledem k tomu že navrhovaný Národní park Křivoklátsko leží většinově na území Středočeského kraje byl tento záměr uveden i v rámci strategických dokumentů kraje. V roce 2006 bylo prověření možnosti vyhlášení národního parku zakotveno a schváleno v Krajské koncepci ochrany přírody a krajiny Středočeského Kraje. Na tuto koncepci pak navázala nová koncepce ochrany přírody a krajiny pro období 2018 až 2028, která byla schválena zastupitelstvem Středočeského kraje v červnu 2019. V této koncepci je mezi prioritní cíle zařazeno také opatření „Prosazovat vyhlášení NP Křivoklátsko ve variantě zahrnující 24 % plochy CHKO“. Na základě této koncepce následně krajské zastupitelstvo Středočeského kraje svým Usnesení č. 048-08/2021/ZK ze dne 28.6.2021 deklarovalo zájem posílit na Křivoklátsku ochranu přírody formou zřízení národního parku.

Závazek vyhlásit Národní park Křivoklátsko je rovněž součástí Programového prohlášení Vlády České republiky z ledna 2022. V přímé návaznosti na tento vládní závazek Ministerstvo životního prostředí oznámilo, že zahajuje přípravu záměru na vyhlášení národního parku.

Příprava záměru na vyhlášení národního parku je rovněž v souladu s aktuálně platnými strategickými a koncepčními dokumenty schválenými Vládou ČR, a to:

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky (2016–2025)

- dílčí cíl 2.4.4 „Zajistit ochranu přírodních procesů.“
- opatření „Prověření reálných možností uplatnění konceptu rozvoje plošně významných území ponechaných přírodním procesům v podmínkách ČR odbornou meziresortní diskusí.“

Státní program ochrany přírody a krajiny ČR (2020–2025)

- cíl 1.2.1 „Zajistit ochranu nebo obnovu přirozených ekosystémů na plošně významných územích formovaných převážně působením přírodních sil.“
- opatření 1.2.1.3 „Vyhodnocení stávající soustavy ZCHÚ a soustavy Natura 2000 z hlediska vhodnosti a účelnosti ponechání vybraných ekosystémů primárně působení přírodních sil i s ohledem na změnu klimatu pro naplnění předmětů a cílů ochrany těchto území.“
- cíl 1.2.2 „Zajistit reprezentativní podchycení nejcennějších částí přírody a krajiny v rámci soustavy ZCHÚ a dokončit reprezentativní soustavu Natura 2000, jejich efektivní ochranu a kvalitu.“
- opatření 1.2.2.1 „Vyhodnocení stávajícího stavu soustavy VZCHÚ a vyhodnocení potenciálu krajiny ČR z hlediska jejího možného doplnění a úprav.“.

V roce 2020 byla Evropskou komisí předložena a následně přijata Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 “Navrácení přírody do našeho života“. Z této strategie vyplývá mimo jiné snaha zajistit přísnou ochranu přirozeným a přírodním lesům a celkově dosáhnout přísné ochrany přírody na 10% území EU. Návrh na zřízení Národního parku Křivoklátsko je tak v souladu i s touto strategií a napomůže České republice přispět k dosažení cílů EU v oblasti ochrany biodiverzity. V této strategii je rovněž vyzdvihnut i ekonomický přínos

biodiverzity a odpovídá tak i na řadu pochybností o ekonomičnosti zřizování přísnější ochrany přírody na území členských států, například v podobě nových národních parků. Celá tato strategie EU je vyjádřením postoje EU jako smluvní strany mezinárodní Úmluvy o biologické rozmanitosti k potřebě chránit a podporovat přirozené ekosystémy z důvodu jejich nenahraditelných ekologických funkcí, které v krajině mají.

Hlavním důvody zpracování návrhu záměru na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko

Na území ČR jsou v současnosti vyhlášeny 4 národní parky. V ČR ale neexistuje národní park, který by reprezentativně chránil ekosystémy 3. lesního vegetačního stupně (téměř 24% lesů v ČR) či 4. lesního vegetačního stupně (cca 20% lesů v ČR). Krkonošský národní park a Národní park Šumava reprezentují převážně horské polohy (od 5. do 9. lesního vegetačního stupně). Národní park Podyjí reprezentuje 1. a 2. lesní vegetační stupeň na okraji kontinentální vegetační oblasti s částečným vlivem panonské vegetační oblasti. Národní park České Švýcarsko sice zaujímá výškové rozpětí od 1. do 4. lesního vegetačního stupně, ale obvyklá vegetační stupňovitost, daná klimaticky, je zde na značné části setřena vazbou na specifické podloží tvořené převážně druhohorními pískovci s jednotlivými výchozy třetihorních bazických vyvřelin.

Křivoklátsko je vhodným území, které dobře reprezentuje 3. a 2. a částečně i 4. lesní vegetační stupeň v rámci hercynské biogeografické oblasti. Ekosystémové bohatství celého území je dáno velkou členitostí terénu, expozic a mikroklimatu a značnou geologickou diverzitou, kterou tvoří mozaika podložních hornin od velmi kyselých až po zásadité. V navrženém Národním parku Křivoklátsko se vyskytuje většina souborů lesních typů, které v ČR ve třetím lesním vegetačním stupni rozlišujeme (17 z 25).

Křivoklátsko také splňuje požadavek na ucelenost území, protože se zde nachází velký, souvislý a zároveň z hlediska dřevinné skladby lesů zachovalý komplex lesů, na rozdíl od většiny ostatního území ČR, kde jsou lesy v kulturní krajině více roztříštěné do menších celků, tvořících s nelesními ekosystémy typickou mozaikovitou strukturu krajiny ve středních polohách. Obdobně velké komplexy lesa jinde v ČR (např. oblast Brd, komplex lesů u České Lípy a Mimoně) jsou obvykle ve své skladbě významně přeměněné a druhová skladba blízká přirozené se v nich dochovala jen v plošně málo rozsáhlých segmentech. Lesní komplex na Křivoklátsku je nejen dostatečně kompaktní, ale i z hlediska dřevinné skladby lesů poměrně zachovalý. Zároveň je také prakticky celý na pozemcích v majetku státu; jiná území mají převážně komplikovanou vlastnickou strukturu lesů s významným podílem nestátního, tzn. soukromého či obecního vlastnictví. Další podobná území v rámci hercynské oblasti s velkým kompaktním komplexem lesa ve státním vlastnictví (např. Doupovské hory, východní svahy Drahanské vysočiny) mají jiné specifické určení (zde vojenský újezd), které není s cíli národního parku zcela slučitelné.

Zájem státu vyhlásit národní park na jím vlastněném území není ve střetu s jinými strategickými státními a celospolečenskými záměry jako je např. obrana státu (vojenské výcvikové prostory), zájem reprezentace státu (lesy kanceláře prezidenta) nebo potřeby praktického vzdělávání (školní zemědělská a lesnická zařízení). Faktem podporujícím vznik Národního parku Křivoklátsko je i velký podíl majetkové držby státu v území navazujícím na národní park (zbývající část CHKO), i v něm převládají správci a uživatelé z řad státních organizací (LČR, VLS, Lesní správa Lány).

Jedním z hlavních důvodů vyhlášení Národního parku Křivoklátsko je potřeba změny přístupu k lesním ekosystémům. Křivoklátské lesy sloužily od středověku jako významná lovecká oblast a byly v různé míře obhospodařovány. Přesto se zde díky složité morfologii terénu a uplatňovaným způsobům hospodářského využití zachoval přírodě blízký charakter většiny území.

Velká část lesních porostů prošla řadou změn ještě před zavedením cíleného hospodaření v lesích. Pastva v lesích, polaření, pálení dřevěného uhlí pro hutnické potřeby nebo těžba

stavebního dřeva a doloviny měnily charakter lesa sice po několik staletí, ale s relativně malou intenzitou. Zhruba od druhé poloviny 18. století docházelo na základě společenské a ekonomické objednávky k intenzifikaci změn v lesních porostech především zavedením tzv. „lesní kultury“, tedy cílené obnovy lesních porostů spojené s regulací těžby na jedné straně, ale současně na straně druhé také s jejich umělou obnovou síjí, sadbou, a také s výchovou porostů za účelem zvýšení výnosu z lesa. Intenzivní hospodaření a pěstební postupy zaměřené na produkci stavebního dřeva změnily v posledních 250ti letech lesy téměř v celé Evropě a určité změny se nevyhnuly ani oblasti Křivoklátska. Novodobé obhospodařování lesa podle věkových tříd zajistilo udržitelnou produkci, omezilo přetěžování porostů do 60ti let věku (dřívější těžba jedle a smrku pro dolovinu a pálení dřevěného uhlí), ale současně omezilo, nebo zcela vyloučilo dorůstání starých porostů, neboť pro většinu dřevin bylo určeno obmýtí jako optimální ekonomický věk a porosty tak byly mýceny ve věku 100 až 130 let. I přes všechny uvedené vlivy se v centrální části Křivoklátska, v území navrhovaném pro vyhlášení národního parku, zachoval, ve větší míře než jinde v ČR, významný podíl lesních porostů s mnoha atributy přirozeného lesa. V území se vyskytují zhruba na ploše 2900 ha porosty starší 100 let. Z toho nejvýznamnější je výskyt porostů starších než 200 let, které se vyskytují spíše ojediněle na celkové ploše cca 32 ha. Druhou věkově nejvýznamnější skupinou jsou porosty ve věku 161 až 200 let s výskytem na ploše cca 1250 ha (z toho je 500 ha v MZCHÚ). Z hlediska hospodářského vlivu na zachovalé části přírodních a přírodě blízkých lesů je významná i rozloha porostů ve věkovém rozmezí 131 až 160 let, která je cca na ploše 1000 ha a ve věkovém rozmezí 101 až 130 let, která se vyskytuje na ploše okolo 600 ha.

Členitý terén, velmi proměnlivé stanovištní podmínky, alespoň do určité míry zachovaný respekt hospodařících subjektů ke starým a tradičním, málo intenzivním způsobům hospodaření v lesích a v neposlední řadě územní ochrana formou zón CHKO a maloplošných zvláště chráněných území, ale také genových základen, semenných porostů nebo prodlužování doby obnovní a obmýtí u cenných porostů jsou společně příčinou existence vysokého potenciálu zachovalých lesních porostů na významné části území navrhovaného národního parku. Potenciál je nutno spatřovat i v porostech, které sice v současné době zcela neodpovídají vysokému stupni přirozenosti, ale obsahují dostatečný podíl přírodních složek (přirozené spektrum dřevin, bylinný pokryv, vodní režim, přítomnost původních druhů živočichů apod.) umožňujících snadný, bezpečný a relativně rychlý posun do vyššího stupně přirozenosti. Pestrá mozaika porostů v různém stavu přirozenosti, vzniklá paradoxně právě dosavadním maloplošným hospodařením, neumožnila vznik velkoplošných přeměn na homogenní území stejnověkého lesa charakteru monokultur, s převažujícím podílem geograficky nebo stanovištně nepůvodních dřevin. Více méně rovnoměrně rozprostřené plochy zachovalých lesních porostů jsou zásobníky biodiverzity pro šíření a podporu populací přirozených druhů rostlin a živočichů do ploch aktuálně méně zachovalých, ale s potenciálem pro přeměnu, resp. obnovu jejich biodiverzity. V současných podmínkách klimatických změn je území schopné samovolných adaptačních procesů jako je snížení zápoje dřevin, změna druhů ve vegetačním pokryvu, prodloužení doby přetrvání jednotlivých sukcesních stádií přirozeného koloběhu obnovy lesa, případně vznik a rozšíření přirozených bezlesí. Vzájemně se prolínající mozaika na jedné straně zachovalých a na straně druhé pozměněných lesních porostů dává předpoklad relativně rychlé cesty k obnově komplexů lesů přírodě blízkých a přírodních. Změny v druhové, prostorové a věkové skladbě budou probíhat převážně samovolně a (částečně také v rámci plánovaného rekonstrukčního managementu) a v delším časovém horizontu bude docházet k obnově všech přirozených složek bioty bez aktivní účasti člověka. To zahrnuje zvyšování podílu tlejícího dřeva, obnovu mikroklimatu a vodního režimu, obnovu funkce a spektra edafonu v půdě, přirozený vývoj všech horizontů lesních půd, osídlování ploch organismy přirozeného výskytu na odpovídajících stanovištích apod.

Případně se mohou objevit i druhy nové, na tyto biotopy vázané. Zachovalost ekosystémů a zvýšené množství mrtvého dřeva v různém stupni rozkladu prospěje zejména lišejníkům, nižším rostlinám, houbám a bezobratlým, nárůst populací se může následně projevit i u některých druhů vzácnějších obratlovců.

Na území navrhovaného národního parku patří mezi velmi cennou skupinu saproxylické druhy brouků, které jsou v některé fázi svého vývoje závislé na odumírajících a mrtvých stromech, případně jiných saproxylických organismech (dřevokazné houby). Tuto skupinu brouků doplňují karnivoři a mrchožrouti živící se jinými saproxylickými bezobratlými nebo jejich zbytky. Mezi nejvýznamnější druhy saproxylických brouků patří tzv. pralesní relikty, což jsou druhy obývající přirozené nebo přirozenému stavu blízké lesní biotopy vyžadující vysoký podíl odumírajícího a tlejícího dřeva v lesních porostech. Do této skupiny patří např. krasec *Acmaeodera degener,* kovaříci *Ampedus brunnicornis, Ampedus cardinalis,* potemníci *Eledonoprius armatus*, *Tenebrio opacus*, kovaříci *Lacon querceus, Limoniscus violaceus, Paodeonius acuticornis,* tesařík *Stictoleptura erythroptera.* Zachování odpovídajících biotopů s přiměřeným podílem listnatých dřevin (hlavně dubu a buku) s dostatkem odumírajícího a tlejícího dřeva nelze plnohodnotně zajistit v kulturních lesích s preferovanou produkční funkcí, jejíž naplňování brání přežití většiny dřevin do vyššího věku a dosažení fáze odumírání ve vývoji lesních porostů. Podstatným faktorem je také trvalá udržitelnost specifických ekologických funkcí biotopů, která se neobejde bez druhově, věkově a prostorově diferencovaných lesních porostů. Toho lze docílit jedině vysokým podílem přirozených lesních ekosystémů na plošně rozsáhlém území.

V oblasti Křivoklátska mají převahu malakocenózy mírně teplých lesů pahorkatinného až podhorského stupně, které se zachovaly ve velkém plošném rozsahu a rozmanitosti, což nemá ve srovnání s jinými lokalitami pahorkatin a vysočin Čech obdoby. Nejbohatší společenstva suchozemských plžů se soustřeďují v hlubších terénních zářezech, roklinách a na kamenitých vrcholech. Bohatá škála mikrobiotopů poskytuje příznivé podmínky pro zachování reliktních druhů. Rezervoárem druhové diverzity jsou především suťové lesy. To lze doložit výskytem specifické malakofauny, která je zde v přírodě blízkém, antropickými vlivy nenarušeném stavu, jak dokazuje např. výskyt reliktního plže vřetenatky šedavé, vřetenovky rovnoúsťé a neoendemitu vřetenatky lesklé.

Samovolný vývoj lesů podpoří také výskyt druhů vyžadujících větší nenarušený lesní komplex (z ptáků např. čáp černý, orel mořský, výr velký) a vytvoří prostor pro výskyt vzácných druhů, které na většině území ČR vhodné podmínky nemají (např. kočka divoká).

Křivoklátské lesy sloužily od středověku jako významná lovecká oblast. S možností ponechat lesy samovolnému vývoji také úzce souvisí management spárkaté zvěře. Spárkatá zvěř se v území vyskytuje ve výrazně vyšších stavech než v přirozených ekosystémech. Široké spektrum druhů zvěře zahrnuje i druhy nepůvodní. Chovatelsky je oproti přirozenému stavu populace pozměněno její věkové složení i poměr pohlaví. Dosavadní pojetí chovu zvěře má tak zcela zásadní negativní vliv na stav ekosystémů (především lesních ale i nelesních) a tím i na ně vázanou diverzitu rostlinných a živočišných druhů. V současnosti provozují myslivost ve velké části honiteb na státním majetku subjekty, které mají honitby pronajaty. Pro nastavení managementu zvěře je základním hlediskem v národním parku vnímání zvěře jako součásti ekosystému a udržování její početnosti, tak aby maximálně odpovídala přirozenému stavu lesního ekosystému.

K názvu zvláště chráněného území

Název „Národní park Křivoklátsko“ je odvozen z historického názvu území, pojmenovaného podle jednoho z nejvýznamnějších středověkých hradů českých knížat a králů, postaveného v roce 1230. Místopisné označení pro širší oblast zahrnující bývalý honební revír českých panovníků je obecně známý a byl v roce 1978 také použit pro název chráněné krajinné oblasti. Území národního parku leží v centrální části chráněné krajinné oblasti a patří mezi jeho nejcennější části. Zbývající většinová část tvoří s územím národního parku jeden celek. Zároveň neexistuje jiné vhodné místopisné označení, které by území národního parku plně

vystihovalo. Proto bylo pro název národního parku použito stejné pojmenování, které mimo jiné ctí i kulturní a historické tradice území.

Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území

Území navržené k ochraně naplňuje definici národního parku dle § 15 odst. 1 zákona o ochraně přírody:

- *je rozsáhlé*

Území navržené k vyhlášení národního parku má rozlohu více než 115 km^2 a svou velikostí tak mírně převyšuje stávající Národní park České Švýcarsko (79 km^2) a Národní park Podyjí (63 km^2).

- *s typickým reliéfem a geologickou stavbou*

Území má pro širší oblast typický pahorkatinný reliéf nenarušený velkými lidskými zásahy a pestrou geologickou stavbu. Osou území je řeka Berounka protékající hluboce zaříznutým údolím se skalními útvary a sítí postranních údolí a roklí. Na pravém břehu řeky se rozkládající Zbirožská vrchovina se vyznačuje velmi pestrým reliéfem. Vlastecká vrchovina v její západní části tvoří intenzívně rozčleněný reliéf s hluboce zaříznutými erozními údolími, který byl vymodelován v horninách křivoklátsko-rokycanského pásma. Východní část Zbirožské vrchoviny vystupuje jako geomorfologicky významný přerušovaný hřbet složený z ordovických sedimentů a vulkanitů, zatímco střední část (označovaná jako Hudlická vrchovina) má mírně zvlněný reliéf denudačních plošin a mírných svahů, který se vytvořil na neoproterozoických břidlicích. Na levém břehu Berounky převládá mírně členitý reliéf na neoproterozoických sedimentech. Jde o Lánskou pahorkatinu, která směrem k jihu přechází do strmých strání hluboce zaříznutého údolí Berounky. Za zmínku stojí i v různých částech území se vyskytující morfologicky výrazné suky silicitů, které jsou vlivem erozní činnosti vypreparované z okolních měkčích hornin a vytvářejí hodnotné krajinotvorné prvky. Nejzápadnější výběžek území je tvořen sedimenty kambria.

- *s převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů*

V území se vyskytují přirozené převážně lesní, dále skalní či křovinné ekosystémy různého složení. Přirozené a člověkem málo pozměněné lesní porosty sice mají zjednodušenou věkovou i prostorovou strukturu a někdy i skladbu, ale druhy přirozené skladby dřevin v jejich druhovém složení stále převládají. V území tyto ekosystémy převažují. Na převažující ploše navrhovaného národního parku jsou podle aktuální vrstvy mapování biotopů zastoupeny přírodní biotopy na celkové ploše 57% výměry parku. Z přírodních biotopů jsou nejvíce zastoupené lesní biotopy v následujícím složení L3.1 Hercynské dubohabřiny (23%), L5.1 Květnaté bučiny (11,%); L7.1 Suché acidofilní doubravy (6 %); L4 Suťové lesy (6 %); L5.4 Acidofilní doubravy (4 %); L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy (2 %); L6.4 Středoevropské bazifilní teplomilné doubravy (2 %); L6.5 B Acidofilní teplomilné doubravy (2 %); L7.2 Vlhké acidofilní doubravy (1%). Při hodnocení kvality těchto biotopů je používána škála od 1 (nejlepší kvalita) po 4 (nejhorší kvalita), která je vypočtena z údajů zjištěných při mapování – reprezentativnosti biotopů (RB), degradace (DG) a struktury a funkce (SF). Pro přírodní biotopy formační skupiny L je kvalita poměrně vysoká, pohybuje se v rozmezí hodnocení 1,5 až 2,8. Kvalita jednotlivých přírodních biotopů formační skupiny L je často snížena degradací představovanou zastoupením stanovištně neodpovídajících a geograficky nepůvodních dřevin, vlivem vysokých stavů spárkaté zvěře, omezeně také odvodněním nebo zpřístupněním lesních porostů a dalšími činnostmi spojenými s lesním hospodařením. Dalším faktorem ovlivňujícím kvalitu jednotlivých biotopů je malý počet diagnostických druhů, zejména bylin

zaznamenaných při mapování z důvodu dlouhodobě nízkých srážek v území, vysokého zakmenění stromového patra hlavně v mladších hospodářských porostech či výrazného spásání spárkatou zvěří. Ostatní přírodní biotopy se nacházejí sice na malé výměře národního parku (cca 2% území), ale jejich kvalita většinově odpovídá vysokému hodnocení ve stupni 1 až 2.

Biotopy na zbývající části území (43%) tvoří mozaiku kulturních lesů s roztroušenými přírodními a přírodě blízkými prvky a tím představují lesy s vysokým potenciálem obnovy přírodních ekosystémů.

- *jedinečné a významné v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového*

Křivoklátsko je územím zcela mimořádných přírodovědných hodnot. Mezi nejvýznamnější patří říční fenomén s jeho rozmanitými projevy. Tok řeky Berounky nebyl na území CHKO historicky nikdy významně vodohospodářsky měněn a představuje důležitou přírodní hodnotu národního parku. Jinou hodnotou území je „nehorský“ mezický „klimax“ nižších poloh s oky primárního skalního bezlesí. Bezlesí je situováno jednak do údolí Berounky a jednak na vrcholy některých kopců (tzv. pleše).

Z národního hlediska je Křivoklátsko oblastí jedinečnou díky kombinaci pestrého geologického podloží, rozsáhlého lesního celku pahorkatinné oblasti s vysokým podílem přírodě blízkých lesních porostů, říčního a vrcholového fenoménu a výskytu primárního bezlesí (skalní a lesostepní společenstva), která vedla k značné diverzitě společenstev a druhů.

Mezinárodní význam Křivoklátska lze doložit již od 70. let 20. století, kdy bylo Křivoklátsko vyhlášeno 1.3.1977 biosférickou rezervací UNESCO (tedy rok před oficiálním vyhlášení Křivoklátska chráněnou krajinnou oblastí). Podle tehdejších i dnešních kritérií muselo území splňovat kromě funkce ochrany přírodních hodnot nejcennějších částí i funkce vzdělávací, výzkumné, monitorovací a vědecké.

Po více než dvě století trvajících výzkumech v oblastech geologie, paleontologie, botaniky a zoologie stále dochází k novým objevům.

V oblasti paleontologie byly objeveny a popsány zkameněliny rostlin a živočichů středního kambria, které sehrály velmi významnou roli při vzniku paleontologie a stratigrafie v celosvětovém měřítku. Zdejší paleontologické lokality jsou světově proslulé zejména díky pracem Joachima Barranda. Na zdejším druhu trilobita chlupáčka skryjského (Sao hirsuta) Barrande popsal jako první člověk na světě jeho vývoj od larválního stádia po dospělého jedince. Nezastupitelný význam má zdejší oblast pro rozvoj paleontologie. Zdejší zkameněliny skýtají zcela mimořádný potenciál pro současné a budoucí výzkumy, zvlášť na pozadí stále hlubší biologizace paleontologického výzkumu.

Z pohledu výzkumu patří v současné době Křivoklátsko po malakologické stránce k nejlépe prozkoumaným oblastem střední Evropy. Mají zde převahu malakocenózy mírně teplých lesů pahorkatiného až podhorského stupně, které se zde zachovaly v plošném rozsahu a rozmanitosti jako nikde jinde ve srovnatelných oblastech české vysočiny. Nejbohatší společenstva suchozemských plžů se zde soustřeďují jednak v hlubších údolních zářezech a roklinách, jednak na kamenitých vrcholech, které vystupují hlavně na jih od Berounky a nabízí bohatou škálu mikrobiotopů, poskytující příznivé podmínky i pro zachování reliktních druhů ze starších vývojových fází poledové doby.

Motýlí fauna byla na Křivoklátsku studována již v 19. a začátkem 20. století, což lze doložit již v klasických, německy psaných faunistických monografiích z Čech. Nejaktuálnější souborný výzkum, který na Křivoklátsku probíhal v letech 1994 - 2020, uvádí soupis 1758 druhů motýlů, což představuje více než polovinu druhů známých z celé motýlí fauny České republiky a potvrzuje tím kvality přírodního bohatství Křivoklátska v rámci celé střední Evropy.

Podobně lze hodnotit i výzkum brouků. Jeden z prvních entomologů, přinášejících informace o nálezech brouků z Křivoklátska v 19. století, byl Emanuel Lokaj - zakladatel české vědecké koleopterologie. Aktuální zjištěný soupis činí 3680 druhů, což je přes 50 % druhů zjištěných na území České republiky.

Komplexní a rozsahem ojedinělý botanický výzkum Křivoklátska, provedený Botanickým ústavem AVČR, potvrdil výskyt více než 1800 taxonů cévnatých rostlin, což je přes 2/3 veškeré flóry České republiky. Z toho je zásadní i 80 druhů původních dřevin, které tvoří genofond k obnově potenciální přirozené vegetace a je v tomto ohledu evropským unikátem. Význam území byl potvrzen i výskytem zvlášť chráněného tisu červeného v rámci národní inventarizace, prokazující výskyt 50 % celkové populace této dřeviny v České republice.

Výzkum, monitoring, osvětová činnost i vzdělávání probíhají kontinuálně od vyhlášení CHKO v roce 1978 do dnešních dnů. Dokladem je např. Informační a vzdělávací středisko CHKO Křivoklátsko v Křivoklátě, které patří mezi nejstarší zařízení tohoto typu (od roku 1995 do dnes).

Posouzení vhodnosti a potřebnosti ochrany území jako národního parku

Záměr na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko je vyjádřením naléhavé společenské potřeby ochrany přírodních hodnot na území vymezeném v návrhu. Veřejný zájem na změně kategorie zvláště chráněného území z chráněné krajinné oblasti na národní park, však nezbytně koliduje s jinými zájmy mimo ochranu přírody – a to především s právem na ochranu a realizaci vlastnického práva a svobodou pohybu. Z tohoto důvodu je nutné přistoupit k posouzení proporcionality záměru vyhlášení národního parku a úrovně ochrany přírody, kterou přináší, na jedné straně a soupeřících zájmů na straně druhé. Záměr na vyhlášení národního parku je tedy dál posuzován z hlediska jeho vhodnosti, potřebnosti a nakonec z hlediska jeho přiměřenosti.

Při posuzování vhodnosti způsobu územní ochrany lesních ekosystémů na Křivoklátsku je nutné vycházet z cílů ochrany převažujících ekosystémů Křivoklátska, kdy se jako limitní při jejich ochraně a péči o ně v současné době ukazuje, že se nedaří s využitím stávajících nástrojů ochrany přírody dlouhodobě na významné ploše dosáhnout dobrého stavu věkové a prostorové struktury lesních porostů s drobnozrnnou mozaikou podmiňující bohatou druhovou, věkovou i prostorovou diverzitu a jejich ekologické funkce. Proto byl tento cíl formulován a hledány prostředky, kterými lze tohoto cíle dosáhnout.

Cíle ochrany přírody v centrální části území Křivoklátska jsou následující:

1. Dosáhnout zachování anebo obnovy přírodních lesních ekosystémů v jejich přirozené dynamice v souvislém, uceleném a plošně významném komplexu lesů. V dlouhodobém časovém horizontu obnovit bohatou druhovou, prostorovou i věkovou strukturu lesa, se zajištěním trvalé existence všech jeho vegetačních pater na převažující ploše centrální části Křivoklátska s využitím působení přírodních sil na ekosystém jako významného nástroje formujícího stav a vývoj ekosystému a jeho ekologické funkce.
2. Zajistit na části území s výskytem ekosystémů, jejichž vysoká biologická rozmanitost byla a je podmíněna činností člověka, z důvodů udržení cenných složek ekosystémů, trvalou péči spočívající i ve speciálních opatřeních. Jedná se především o ekosystémy světlých lesů, skalních stepí, lesostepí a luk. Za speciální opatření jsou zde považovány například obnova vybraných lesních porostů jako pařezin nebo středního lesa, případně pastevní les s řízenou a kontrolovanou pastvou nebo jiné formy blokování sukcese.
3. Zachovat či zlepšit dochovaný stav předmětů ochrany jednotlivých EVL (přírodních stanovišť i druhů) na území národního parku a zachovat či zlepšit stav populací druhů, které jsou předmětem ochrany PO Křivoklátsko.

V rámci posouzení vhodnosti záměru vyhlášení Národního parku Křivoklátsko je posuzováno, zda je možné zajistit výše uvedené cíle ochrany v daném území vyhlášením národního parku nebo jiným způsobem územní ochrany a využitím dalších nástrojů ochrany přírody a krajiny, v tomto případě posouzení zda výše uvedených cílů ochrany lesních ekosystémů na Křivoklátsku lze dosáhnout zachováním stávajícího režimu chráněné krajinné oblasti současně s ochranou nejcennějších lokalit prostřednictvím maloplošných chráněných území.

Výše uvedené cíle ochrany přírody v centrální části území Křivoklátska jsou v souladu s dlouhodobými cíli ochrany, které stanoví zákon v § 15 odst. 3 pro kategorii národní park. Jedná se o následující cíle:

1) Zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů (jejich přirozené struktury, ekologických funkcí a biologické rozmanitosti) včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku,
2) Zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národního parku.

Cíle ochrany přírody na území Křivoklátska je proto možné dosáhnout nejlépe s využitím institucionální ochrany provázené odborným zázemím i materiálním zabezpečením prostřednictvím vyhlášení národního parku a zřízením instituce Správy národního parku (dále jen „Správa NP“) a zároveň legislativními a managementovými nástroji ochrany, které pro národní park vymezuje zákon, a to následovně:

Členění území národního parku

Diferencovaná péče o jednotlivé ekosystémy v souladu s jejich potřebami bude zajištěna tzv. „managementovou“ zonací národního parku. Národní park bude členěn dle cílů a stavu ekosystémů a způsobu péče, která je v nich stanovena. Zařazení do určité zóny tak bude reflektovat v jakém stavu je daná část území a jakým způsobem jsou v ní přírodní hodnoty chráněny. Zonace národního parku tak představuje nástroj ochranářské péče. Rozdělení území je primárně směrováno vůči správci území (Správě NP) jako indikátor toho, jak o území pečovat. Správa NP na základě zonace pak ponechává část území bez zásahů a dává prostor působení přirozeným přírodním dějům, nebo provádí aktivní zásahy k obnově či zachování ekosystémů a jejich složek tam, kde jejich přežití a fungování závisí na činnosti člověka. Do jednotlivých zón lze zařadit i území, která sice charakteristiky dané zóny nesplňují a nejsou v souladu s jejich cílem, ale jejich zařazení je nezbytné např. z důvodu udržení jednotného způsobu péče o zónu nebo zachování celistvosti segmentu zóny. S využitím zonace národního parku tak lze optimalizovat péči o ekosystémy vzhledem k jejich rozdílným potřebám.

Současná koncepce zonace v CHKO není zaměřena na provádění péče o území, ale stanoví odstupňovanou ochranu území, která se vymezuje na základě stávající hodnoty a zranitelnosti území. Jednotlivé zóny v CHKO tak pouze reflektují intenzitu regulace v území prostřednictvím ochranných podmínek.

Území národního parku se bude členit do 4 zón ochrany přírody podle zákona. Vymezení jednotlivých zón ochrany přírody není předmětem tohoto záměru na vyhlášení a bude provedeno samostatným procesem v souladu s § 18 odst. 5 a § 71 zákona.

Zvláštní režim hospodaření na lesních pozemcích

Pro cílení vývoje lesních ekosystémů na území národních parků je zásadní, že obecné podmínky nakládání s lesy, které stanoví zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, v platném znění

(dále jen „lesní zákon“), jsou upraveny speciálním ustanovením v zákoně. Vlastníci lesů v národních parcích jsou povinni hospodařit v nich tak, aby byly zachovány nebo podporovány jejich přirozené ekologické funkce a biologická rozmanitost. Při provádění péče o lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se nepoužívají ustanovení lesního zákona o povinnosti obnovovat a vychovávat lesní porosty, o lhůtách k zalesnění holin a o lhůtách k zajištění lesních porostů na lesních pozemcích, o povinném provádění meliorací a hrazení bystřin v lesích ani ustanovení o povinném přednostním provádění nahodilé těžby. Dále se v těchto zónách nepoužívají ustanovení jiných právních předpisů o povinném provádění opatření na předcházení nebo zabránění působení škodlivých činitelů a na odstranění nebo zmírnění jejich následků. Ve vztahu k lesním ekosystémům tak dochází k potlačení hospodářské (produkční) funkce lesů ve prospěch naplňování cílů ochrany přírody. Lesy v národním parku nejsou ze zákona lesy hospodářskými, ale podle lesního zákona jsou zařazeny v kategorii lesů zvláštního určení, pokud nejsou lesem ochranným.

V navrhovaném národním parku je naprosto převažující plocha lesů ve vlastnictví státním. Podle zákonné úpravy je s lesy a s pozemky určenými k plnění funkcí lesa a s jiným majetkem ve vlastnictví státu souvisejícím s plněním funkcí lesa na území národního parku příslušná hospodařit Správa NP. Na lesních pozemcích tak Správa NP vykonává práva a povinnosti vlastníka lesa a v rámci limitů stanovených v lesním zákoně a zákoně o ochraně přírody a krajiny tak může lesní hospodaření podřizovat cílům národního parku vymezeným výše. Jedná se o významnou kompetenci Správy NP, jelikož majorita pozemků (96%) v zamýšleném území národního parku je tvořena právě lesními pozemky v majetku státu. Komplementárně pak působí také úprava hospodaření soukromých vlastníků lesních pozemků a obcí. I ve vztahu k těmto lesům je zákonem upřednostněna jejich mimoprodukční funkce a jsou částečně vyňaty z regulace lesního zákona. Pro území chráněných krajinných oblastí taková speciální ustanovení ve vztahu k nakládání s lesy nejsou v zákoně obsažena a lesní hospodaření je omezeno pouze základními ochrannými podmínkami chráněných krajinných oblastí, zejména zákazem použití intenzivních technologií a aplikace biocidů na území první a druhé zóny CHKO. Správa lesních pozemků v majetku státu je na území CHKO svěřena státním podnikům (LČR s.p. a VLS s.p.) a při uplatňování zájmů ochrany přírody musí být respektovány oprávněné zájmy těchto subjektů. Lesy v národních přírodních rezervacích (dále jen „NPR“) jsou sice chráněny legislativními nástroji nad rámec těch v CHKO (nelze je zařazovat do kategorie lesů hospodářských a jen se souhlasem orgánu ochrany přírody lze použít ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod), nicméně právo hospodařit na státních pozemcích je i v NPR svěřeno státním podnikům. V případě maloplošných chráněných území je však jejich hlavním limitem pro dosažení vytčených cílů předmětného území navrženého k vyhlášení národního parku právě jejich prostorová omezenost a z hlediska vnějších vlivů na ekosystém i jejich tvar, který vychází zejména z existence zachovalých přírodních a přirozených společenstev a neumožňuje plně rozvinout všechny funkce ekosystémů z důvodu silného okrajového efektu.

Zvláštní režim výkonu práva myslivosti

Pro dosažení vytčených cílů ochrany přírody je rovněž limitující současný výkon práva myslivosti, který se dlouhodobě projevuje v praxi vysokými stavy spárkaté zvěře a z toho vyplývajícího jejího negativního vlivu na lesní ekosystémy. K dosažení cílů ochrany přírody je nutné tuto dlouhodobou překážku negativně ovlivňující přirozený vývoj lesních ekosystému odstranit a v rámci mysliveckého hospodaření dosáhnout takového stavu zvěře, která nebude významně negativně působit na stav a vývoj ekosystémů. Zvěř tak bude myslivecky obhospodařována jako přirozená součást lesního ekosystému. Nejvhodnějším nástrojem jak kýžený stav dosáhnout je využití zvláštních ustanovení zákona o výkonu práva myslivosti v národních parcích. Držitelé a uživatelé honiteb v národních parcích jsou povinni při výkonu práva myslivosti podle jiných právních předpisů postupovat tak, aby se udržoval nebo zlepšoval stav ekosystémů národního parku a aby byly zachovány nebo podporovány jejich přirozené ekologické funkce. Na územích zařazených do zóny přírodní nebo zóny přírodě

blízké se nepoužívají ustanovení jiného právního předpisu upravujícího povinnost přikrmovat zvěř. Na území CHKO pak takové nástroje chybí a regulace výkonu práva myslivosti je omezena pouze na zákaz zavádění intenzivních chovů zvěře. Při stávající ochraně území formou CHKO tak lze pro regulaci početních stavů zvěře aplikovat pouze obecná ustanovení zákona o myslivosti, která však nespadají do přímé působnosti orgánů ochrany přírody. Zde tedy zůstává k využití jen omezený dosah na výkon práva myslivosti prostřednictvím podnětů orgánu ochrany přírody k omezení stavu zvěře nebo zrušení jejího chovu z důvodů ochrany přírody.

Zásadní je také praktický přechod výkonu práva myslivosti na lesních pozemcích v majetku státu, který vychází z přechodu práva hospodařit na těchto pozemcích na Správu NP. Správa NP se tak stává subjektem, který na území bude právo myslivosti fakticky vykonávat a přímo zodpovídat mj. za myslivecké hospodaření a tedy i za provádění lovu. Obdobně, jak je tomu u hospodaření v lesích, i v případě myslivosti je upozaděn komerční aspekt této činnosti a výkon práva myslivosti je podřízen poslání národního parku a potřebám ochrany přírody.

Na území CHKO vykonávají právo myslivosti buď sami držitelé honitby, zde lesní státní podniky (LČR s.p. a VLS s.p.) nebo subjekty, kterým je honitba pronajata ve výběrovém řízení. Každý subjekt, který vykonává právo myslivosti je pak povinen tvořit a naplňovat plán mysliveckého hospodaření. Zpracování, naplnění těchto plánů a jejich kontrola není na území CHKO v kompetenci orgánů ochrany přírody. V národních přírodních rezervacích je, na rozdíl od CHKO, výkon práva myslivosti možný jen se souhlasem orgánu ochrany přírody a v přírodních rezervací je zase možno jej rozhodnutím orgánu ochrany přírody vyloučit. Tyto nástroje však nejsou pro účely řádného managementu zvěře na dotčeném území dostatečné, jelikož je žádoucí právo myslivosti nadále vykonávat, avšak v způsobem, který upřednostňuje zájmy na ochraně přírody před běžným mysliveckým hospodařením. Navíc při omezeném územním rozsahu národních přírodních rezervací a přírodních rezervací v relaci s velikostí honiteb tyto nástroje regulace práva myslivosti nemohou být efektivně aplikovány.

Změna správních kompetencí v rezortu životního prostředí

Pro území národních parků dochází rovněž ke změnám příslušnosti některých správních orgánů. Jedná se o speciální úpravu, kdy Správa NP vykonává státní správu jako orgán ochrany zemědělského půdního fondu, orgán státní správy rybářství a orgán státní správy myslivosti.

Ministerstvo životního prostředí získává na území národního parku působnost ústředního orgánu státní správy lesů, myslivosti a rybářství, zároveň také v těchto agendách vykonává působnost krajských úřadů.

K tomuto přechodu kompetencí dochází pouze v kategorii národní park, v CHKO a MZCHÚ tyto správní kompetence mají stejné orgány, jako jinde mimo národní parky.

Zásady územního vymezení národního parku

Záměr Národního parku Křivoklátsko je navržen v takovém rozsahu a lokalizaci, která je nutná k zajištění cílů ochrany nejcennějších lesních ekosystémů. Statut národního parku má získat pouze nejcennějších (cca) 115,4 čtverečních kilometrů, neboli 18,4 % stávající rozlohy CHKO Křivoklátsko. Hranice národního parku je vedena tak, aby nezahrnovala zastavěná území sídel či větší zemědělsky obhospodařované plochy. Na území navrhovaného národního parku je 97,62 % pozemků ve vlastnictví státu, 0,46 % ve vlastnictví Středočeského kraje a pouze 0,34 % ve vlastnictví obcí a 1,57 % ve vlastnictví soukromých osob . Pozemky v soukromém vlastnictví a vlastnictví obcí jsou tak do územního vymezení národního parku zahrnuty v co nejmenším možném rozsahu. Jedná se o pozemky, které nelze z návrhu národního parku vyjmout bez toho, aby byla ohrožena územní celistvost národního parku a zajištění funkčnosti jeho ochranného režimu a naplňování cílů ochrany přírody v předmětném území.

Lze uzavřít, že legislativní nástroje ke správě a regulaci lidských aktivit v národních parcích jsou tak způsobilé naplnit cíle ochrany přírody na území Křivoklátska navrženém k vyhlášení v kategorii národní park, tak jak byly formulovány a splňují kritérium vhodnosti zvoleného nástroje. Zajištění ochrany a péče o nejcennější přírodní hodnoty v CHKO Křivoklátsko formou národního parku rovněž splňuje kritérium nezbytnosti, neboť nelze navrhnout jiný šetrnější způsob ochrany, než je režim ochrany národního parku, a zároveň naplňovat dlouhodobé cíle ochrany tohoto mimořádně cenného území z hlediska ochrany přírody v ČR.

Poměření v kolizi stojících zájmů a práv:

Jelikož kritéria vhodnosti a potřebnosti byla vyhodnocena jako splněná, lze následně přistoupit k poměřování závažnosti v kolizi stojících základních práv a oprávněných zájmů. V tomto případě je na jedné straně poměřován zájem na ochraně přírody a krajiny v podobě zachování a obnovy přírodních hodnot na území vymezeném v záměru na vyhlášení národního parku a na straně druhé především ochrana vlastnického práva a zachování svobody pohybu.

Je tedy nutné posoudit, zda újma na základních právech a oprávněných zájmech není nepřiměřená ve vazbě na sledovaný legitimní cíl.

Omezení vlastnického práva

Vyhlášením národního parku dochází k regulaci lidské činnosti na území národního parku a tedy i omezením dispozice s pozemky soukromých vlastníků a pozemků ve vlastnictví obcí. Tento typ pozemků je do návrhu zahrnout pouze rozptýleně a na místech, kde je s ohledem na územní celistvost a funkčnost ochrany (viz výše) nelze z návrhu vyřadit. Využití těchto pozemků se liší, jelikož jejich rozptýlený charakter zahrnuje pozemky lesní, zemědělské i pozemky zastavěné či určené k zástavbě. Omezení vlastnického práva se tak typicky projevuje jako regulace stavební činnosti či jiného nakládání s pozemky (např. terénní úpravy, geologické práce apod.) či omezení lesního i zemědělského hospodaření (např. formou zákazu aplikace biocidů a hnojiv).

Vyhlášení národního parku však neznamená, že vlastníci nebudou moci s dotčenými pozemky nakládat. Nakládání s pozemky je omezeno jen částečně, a to v rozsahu základních a bližších ochranných podmínek národního parku. Omezení zároveň není absolutní a při splnění zákonných podmínek si může vlastník pozemku k činnostem omezeným či zakázaným v národního parku opatřit od orgánu ochrany přírody výjimku či souhlas. Při zachování zákonných limitů ochrany národního parku je tak i nadále možné flexibilně reagovat na konkrétní potřeby vlastníků pozemků.

Území národního parku se má nacházet na 18,4 % stávající Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Toto omezené území stávající CHKO zahrnuje převážně I. a II. zónu ochrany přírody CHKO včetně maloplošných zvláště chráněných území o celkové výměře 115,4 km^2. Území národního parku je tedy již nyní chráněno v rámci územní ochrany přírody v kategorii, ve které se počítá s omezením vlastnického práva. Podmínky pro stavební či územní a související řízení zůstanou stejné jako v CHKO. Lesní hospodaření soukromých vlastníků není vyloučeno, bude se však muset uzpůsobit plnění mimoprodukčních funkcí lesa. Ke kompenzaci omezení vlastníků lesa zákonem či rozhodnutími vydanými na základě zákona však vlastníkům lesa i nadále náleží finanční náhrada vzniklé újmy z prostředků státního rozpočtu (§ 58 ZOPK). Navrhované území národního parku zahrnuje jen minimum nestátních, především zemědělsky obhospodařovaných pozemků o výměře 1,2 km^2 a na těchto zákon rovněž zakotvuje možnost finanční náhrady vlastníkům nebo nájemcům za případné omezení jejich obhospodařovaní. Stát také může podle zákona pozemky nestátních vlastníků prostřednictvím Správy NP vykoupit do státního vlastnictví, pokud se je jejich vlastníci rozhodnou prodat.

Podle Ústavy a Listiny základních práv a svobod lze právo na ochranu vlastnictví omezit zákonem, vyžaduje-li to veřejný zájem či ochrana zákona. Právní úprava realizaci těchto práv nevylučuje, pouze mírně omezuje. V značném rozsahu navíc nedojde k faktické změně omezení oproti stávajícímu stavu, kdy jsou tato práva omezena v rámci ochrany CHKO a MZCHÚ. K naplnění zájmů na ochraně přírody a krajiny je tak míra omezení vlastnického práva přiměřená.

Omezení svobody pohybu

V rámci národního parku dále dojde k částečnému omezení svobody pohybu veřejnosti. Mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí je zakázáno vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, s výjimkami pro stanovené subjekty; jakož i v tomto rozsahu jezdit na kole nebo na koni.

V klidových územích národního parku je zakázáno pohybovat se mimo cesty nebo trasy vyhrazené orgánem ochrany přírody.

Omezení vjezdů motorovými vozidly platí již nyní v rámci celé CHKO Křivoklátsko. Omezení tohoto aspektu svobody pohybu bude obdobné jako v CHKO, v národním parku však bude vztaženo pouze na území mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy.

Omezení jízdy na koni či kole přestavuje omezení nad rámec stávajícího režimu ochrany v CHKO mimo území NPR, kde je takovýto vstup již nyní omezen (§ 29 písm. d) ZOPK). Důvodem omezení je snížení tlaku na nerušený vývoj ekosystémů. I v tomto případě se jedná o regulaci, resp. omezení této aktivity do vyhrazených území, kde nehrozí zvýšené riziko ovlivnění nerušeného vývoje jednotlivých složek ekosystémů. Nejedná se o absolutní regulaci a na základě znalosti situace v území bude využita možnost vyhrazení dostatečného množství tras pro jízdu na kole a na koni. Omezení svobody pohybu je tak v tomto případě přiměřené potřebě ochrany citlivých složek přírodních hodnot v území (např. hnízdění ptáků, nebo existence nestabilních stojících stromů nebo padajících kamenů ze skal).

Dle § 17 zákona je možné v národním parku vyhlásit klidová území, kde není možné vstupovat mimo značené cesty. Klidová území se vymezují formou opatření obecné povahy, na jehož vydávání participují mj. i dotčené obce i vlastníci dotčených nemovitostí, a které je navíc možné přezkoumat ve správním soudnictví. Proporcionalitu omezení svobody pohybu bude možné přezkoumat až v návaznosti na konkrétní opatření obecné povahy, kterým se klidové území vyhlásí. Klidová území se předpokládá navrhovat v rozsahu současných národních přírodních rezervací a přírodních rezervací, kde je pohyb mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu přírody již nyní zakázán nebo vázán na souhlas.

Záměr vyhlášení národního parku tedy omezuje v kolizi stojící základní práva a oprávněné zájmy jen mírným způsobem (v některých případech dokonce dochází ke zmírnění omezení, např. režim vjezdů motorových vozidel do národního parku v zastavěném území obcí a na zastavitelných plochách) a s ohledem na převažující zájem na ochraně přírodních hodnot na území zamýšleného národního parku je míra jejich omezení přiměřená. Záměr národního parku tak lze označit za proporcionální z hlediska kolize s jinými zájmy a právy stojícími mimo ochranu přírody.

<u>K předmětům ochrany zvláště chráněného území:</u>

a) lesní ekosystémy se společenstvy dubohabřin, teplomilných doubrav, acidofilních doubrav, suťových lesů, potočních luhů a bučin,

Lesní ekosystémy pokrývají drtivou většinu plochy národního parku. Vzhledem k různorodosti geologického podloží, půdních podmínek, expozici a mikroklimatu s výraznou teplotní a vegetační inverzi dochází k častému střídání širokého spektra lesních ekosystémů s hojným

výskytem celé řady chráněných a ohrožených druhů organismů. Ke střídání různých lesních ekosystémů dochází nejen plynulými přechody mezi vegetačními stupni a stanovišti, ale také často ostrými přechody mezi různorodými lesními ekosystémy i na malých plochách. Přitom lesní ekosystémy vytvářejí rozsáhlý lesní komplex a mají vzhledem k dosavadnímu způsobu obhospodařování na velkých plochách zachovánu dřevinnou skladbu blízkou skladbě přirozené s převahou stanovištně původních dřevin. Zejména na prudkých svazích spadajících do údolí Berounky a jejích přítoků zůstaly zachovány i lesy, které se dlouhodobě vyvíjejí bez přímého vlivu člověka. V nich má těžiště výskytu nejpočetnější populace tisu červeného v České republice. Mimořádná je také biologická rozmanitost vázaná na přirozené lesní ekosystémy s výskytem starých a doupných stromů a tlejícího dřeva, ponechaného v lesních porostech k rozpadu.

Řada citlivých lesních druhů má v území velké a souvislé areály výskytu.

Lesní ekosystémy zaujímají v ploše navrhovaného národního parku cca 98 % a přírodní biotopy s různým stupněm reprezentativnosti a mírou zachovalosti jsou vylišeny na zhruba 55% území. Unikátnost lesních ekosystémů podtrhuje zastoupení okolo 80 druhů původních dřevin, jež se ve zdejších porostech společně vyskytují.

Z lesních biotopů patří k nejvýznamnějším **Hercynské dubohabřiny (L3.1)** které na území navrhovaného národního parku zaujímají 22 % plochy. Stanovištně odpovídají dubohabřiny převážně 1. a 2. lesnímu vegetačnímu stupni, který se v podmínkách Křivoklátska vyskytuje často azonálně v nadmořských výškách okolo 450 m na vrcholech, náhorních rovinách a osluněných svazích. Dřevinná skladba stromového patra je relativně jednoduchá. Kromě převládajícího dubu zimního a habru obecného je součástí porostní skladby javor babyka, javor mléč, lípa srdčitá, jeřáb břek a vzácně také tis červený. Podobně jednoduché je také keřové patro s výskytem lísky obecné, hlohu nebo zimolezu pýřitého. Vzhledem k rozloze a zachovalosti hercynských dubohabřin jde o významný biotop pro velké množství stabilních populací rostlin a živočichů v jiných územích vzácných nebo již vymizelých. Mezi významné druhy rostlin patří například okrotice bílá, medovník meduňkolistý, lilie zlatohlavá, bělozářka větvitá, zvonek broskvolistý a mnohé další doubravové a hajní druhy. Výrazný je v těchto lesích jarní aspekt s dominancí sasanek nebo dymnivek. Dubohabřiny jsou pro mnohé ptačí druhy hnízdním biotopem, například pro lejska bělokrkého, krutihlava obecného nebo strakapouda prostředního. Spektrum bezobratlých vázaných na lesy dubohabřin je velké množství a jejich populace jsou většinou stabilizované i u vzácných a ohrožených druhů.

Suťové lesy (L4) s plochou 610 ha, což je zhruba 5 % navrhované plochy národního parku, představují jeden z nejcennějších biotopů území. Vzhledem k těžko přístupným plochám jsou jen málo ovlivněny činností člověka a vyskytují se ve vysokém stupni zachovalosti. Současně jde o biotopy s vysokou variabilitou a jsou centry vysokého stupně biodiverzity pro celé Křivoklátsko. Významná část suťových lesů je ve stupni přirozenosti „les přírodě blízký“ a také „les přírodní“. Stromové patro je pestré a vyskytuje se v něm v různém zastoupení většina druhů přirozené druhové skladby, často s vyvinutou etážovitostí a vysokou věkovou a druhovou diverzitou. Kromě listnatých dřevin jako je dub zimní, buk lesní, lípy, jilmy, habr obecný, jasan ztepilý nebo javory mají pevné místo v porostní skladbě také smrk ztepilý, jedle bělokorá a také ohrožený tis červený, který je v navrhovaném území hojně zastoupen. Tis červený zde představuje významnou část přirozeně se vyskytující populace v ČR. Také spektrum keřového patra je velmi proměnlivé a pestré. Typický je výskyt lísky obecné, zimolezu pýřitého, bezu červeného, meruzalky srstky. Suťové lesy jsou biotopem s výskytem velkého množství druhů rostlin a živočichů, včetně druhů vzácných a ohrožených. Výskyt suťových lesů je vázán na stinné svahy s udatnou lesní a kakostem smrdutým. Svahy a rokle, které se v podmínkách křivoklátské pahorkatiny střídají s teplejšími polohami doubrav, skal a pleší plynule navazují na bučiny a doubravy. Významný je také zvýšený podíl tlejícího dřeva velkých objemů kmene. Vyskytují se tu jak druhy doubrav jako například vratič chocholičnatý, ptačinec velkokvětý, hrachor (lecha) jarní, tak druhy typické pro bučiny jako je kyčelnice devítilistá nebo kapraď samec, a jsou zastoupeny i druhy horských lesů, jako je například

věsenka nachová nebo samorostlík klasnatý. Z bohaté fauny je možné jmenovat jako typické obyvatele například mloka skvrnitého a datla černého.

Bučiny ve vymezeném území zaujímají necelých 15 %, tedy plochu přibližně 1660 ha. Ve vyšším stupni zachovalosti jsou vymapovány **Květnaté bučiny (L5.1)** na ploše 1220 ha a **Acidofilní bučiny (L5.4)** na ploše 440 ha. Naprostá většina bučin je hospodářskými lesy s různou měrou intervence lidské činnosti. Porosty byly původně zakládány pro potřebu výroby dřevěného uhlí pro hutní průmysl. Nahrazením dřevěného uhlí kamenným, malou atraktivitou bukového dřeva pro průmyslové zpracování v minulých sto letech a ochraně porostů v posledních čtyřiceti letech došlo k předržení části porostů do věku stárnutí a přirozeného rozpadu. Výskyt porostů ve věku 130 - 200 let je nositelem biodiverzity druhů vázaných na bukové lesy s kmenovými dutinami a odumírajícím a tlejícím dřevem. Bylinné spektrum bučin je proměnlivé podle zapojení porostů, ale je ovlivněno i hospodářskou činností a vysokými stavy spárkaté zvěře. Charakteristické jsou pro bučiny porosty svízele vonného, kyčelnice cibulkonosné v květnatých bučinách, nebo třtiny chloupkaté, biky bělavé a metličky křivolaké v acidofilních bučinách. Dostatečně velké plochy bukových porostů jsou příležitostí pro hnízdění velkých ptáků, jako je čáp černý, orel mořský a některé další druhy dravců a sov. Velice významný je vysoký podíl dutinových stromů pro hnízdní příležitosti datlovitých ptáků, holuba doupňáka, lejska malého a kulíška nejmenšího. Prosvětlené lesy s vyvinutým bylinným patrem a podrostem dřevin jsou významným biotopem pro celou řadu drobných obratlovců i bezobratlých. Důležitou složkou bioty je přítomnost tlejícího dřeva, která je ovšem ve stávajících hospodářských porostech nedostatečná.

Doubravy jsou na území navrhovaného národního parku vymapovány na celkové ploše 1070 ha, tedy necelých 10 % plochy. Největší podíl 641 ha (6 %) zaujímají **Suché acidofilní doubravy (L7.1) a zastoupení biotopů Středoevropských bazifilních doubrav (L6.4), Acidofilních teplomilných doubrav (L6.5) a Vlhkých acidofilních doubrav (L7.2)** se pohybuje od 1 % do 2 %. Doubravy ve svých zachovalých fragmentech rozprostřených po celém území navrhovaného národního parku představují biotopy s vysokou biodiverzitou druhů a ekologickou stabilitou. Doubravy jsou většinou schopny samostatné existence i na omezené plošně po dlouhá období izolovanosti v okolních hospodářských lesích. I když je významná část porostů lesnicky obhospodařována, zachovávají si kulturní doubravy mnohé charakteristiky přírodě blízkých lesů. Hospodaření s vysokým obmýtím (většinou 140-170 let) a dlouhou obnovní dobou (30-50) let při používání maloplošné pasečné formy holosečného způsobu hospodaření umožnilo zachování částí porostů do věku mezi 150 a 200 lety a současně zajištění obnovy a mladých porostů s podílem holin významných pro světlomilné druhy. Biotopy doubrav představují pro Křivoklátsko typické lesy s dlouhou historií vývoje spojeného s projevy přírodních procesů i s rozvojem kulturní krajiny již od období pozdního neolitu. V podmínkách středočeské kotliny je možné vysledovat kontinuální vývoj doubrav a doubravových druhů zhruba pět až šest tisíc let například pomocí determinačních metod paleozologie a archeobotaniky. Pomalá, ale stabilní dynamika doubrav v kombinaci s přiměřenou hospodářskou činností umožnila zachovat pestrá stanoviště s druhy vázanými na světlé doubravy s hajními druhy rostlin a velkým množstvím vzácných druhů bezobratlých živočichů. Stromové patro kromě dubu zimního a habru obecného osidluje celá řada listnatých dřevin v jiných kulturních lesích vzácných. Jeřáb břek, jeřáb muk, třešeň ptačí, javor babyka, hrušeň lesní, lípy a keře jako například řešetlák počistivý, hlohy, zimolez pýřitý, meruzalka srstka nebo skalník celokrajný. Typické jsou pro Křivoklátsko zakrslé doubravy s tolitou lékařskou, kostřavou ovčí a smolničkou obecnou. V teplomilných doubravách se vyskytuje mochna bílá a zvonek broskvolistý. Ve vlhkých acidofilních doubravách s bezkolencem rákosovitým a krtičníkem hlíznatým je vtroušena jedle bělokorá a topol osika. Z velkého množství živočichů lze jako transparentní druhy vázané na doubravy uvést z brouků nápadného roháče obecného a z ptáků lejska bělokrkého, žlunu šedou a strakapouda prostředního.

Plošně málo zastoupené ale z hlediska biodiverzity významné jsou **Údolní jasanovo olšové luhy (L2.2)** s podílem necelá 2 % z plochy území navrhovaného národního parku. Biotopy jsou

omezeny na dna malých vodních toků v uzavřených údolnicích. Většina luhů je ve třetím lesním vegetačním stupni ale vlivem typu reliéfu s inverzí vegetační stupňovitosti jde o nejnižší nadmořské výšky v území národního parku. Dřevinná skladba je opět velmi pestrá a díky četným přechodům a kontaktům s ostatními biotopy se vyskytuje téměř celé spektrum dřevin křivoklátské pahorkatiny. Mimo převažující druhy jakými jsou olše lepkavá, jasan ztepilý, vrby, jilmy nebo javor klen, je charakteristický výskyt jehličnatých dřevin jedle bělokoré, tisu červeného a smrku ztepilého, který se vyskytuje přirozeně jako regionální chlumní ekotyp. Z keřů je častý brslen evropský, svída krvavá, bezy, hlohy a keřové druhy vrb. Hojný je výskyt měsíčnice vytrvalé nebo pryskyřníku kosmatého. Biotopy jsou významné pro většinu obojživelníků vyskytujících se v navrhovaném národního parku vzhledem k vlhkému a chladnému mikroklimatu lokalit, výskytu drobných vodních ploch a relativně vysokému podílu mrtvého dřeva.

Zcela nepatrnou výměru zaujímají **Mokřadní olšiny (L1)**, které jsou většinou omezeny na prameniště a další podmáčená stanoviště s trvalou přítomností vody po většinu roku. Vzhledem k jinak velmi suché a teplé oblasti jsou refugia mokřadních olšin velmi cenná a významná především pro živočichy jako stanoviště pro rozmnožování hmyzu, obojživelníků a jako napajedla a klidové lokality pro mnoho druhů obratlovců.

Zbytek navrhovaného území je na lesní půdě vymapován jako biotopy výrazně pozměněných kulturních lesů a nelesních biotopů na lesní půdě.

b) křovinné a skalní ekosystémy se společenstvy vysokých mezofilních a xerofilních křovin, nízkých xerofilních dřevin, suchých trávníků, vegetace efemér a sukulentů, skal a drolin a pohyblivých sutí,

K charakteristickým znakům národního parku patří výskyt skalních útvarů různorodého charakteru, které jsou nejvíce soustředěny v návaznosti na hluboce zařízнuté údolí řeky Berounky a jejích přítoků. Skalní útvary hostí specifickou vegetaci, na kterou v závislosti na půdních a mikroklimatických podmínkách prostředí (např. hloubka půdy, skeletovitost, expozice a sklon svahu) navazují různorodé ekosystémy, které tvoří přechod k lesním společenstvům. Tyto ekosystémy jsou výskytem dalších druhů, kterým nevyhovuje lesní prostředí, a jsou tak nositeli podstatné části biodiverzity národního parku.

Křivoklátské pleše jsou unikátním bezlesým biotopem a v rámci České republiky nemají v tomto rozsahu obdoby. Vznikly přirozenými procesy, vegetace je ovlivněna kombinací vrcholového a říčního fenoménu vyvinutého podél hlubokého údolí řeky Berounky a jejích přítoků. Významná jsou zejména společenstva skalních výchozů se vzácnou kapradinkou skalní, společenstva mělkých skeletovitých půd s kostřavou ovčí, chmerkem vytrvalým, či pavincem modrým, na minerálně bohatších výchozech potom s kostřavou sivou, mochnou písečnou, hvozdíkem kartouzkem, mateřídouškou vejčitou a drobnými jednoletkami, společenstvy teplomilných trávníků tvořených porosty kostřavy walliské a válečky prapořité s bělozářkou větvitou a rozrazilem klasnatým. Najdeme zde i kavyl Ivanův, porosty tařice skalní či koniklec luční český. Na hlubších půdách se vyskytuje společenstvo teplomilných lesních lemů s kakostem krvavým, na ně navazuje společenstvo řídce zapojených břekových doubrav. Dále jsou zastoupeny nízké křoviny se skalníkem celokrajným a zakrslé bikové doubravy. Pleše jsou také unikátním biotopem z hlediska výskytu měkkýšů, brouků a pavouků, včetně reliktních druhů. Tyto otevřené teplé plochy uprostřed velkých lesních komplexů mají také stěžejní význam pro migraci živočichů (zejména hmyz a jiné živočichy vázané na nelesní ekosystémy), kterým tyto lokality slouží také jako tzv. „nášlapné kameny“ - spojovací místa v rámci migračních cest. Na tyto lokality je úzce vázána fauna teplých bezlesých ploch a fauna sutí s výskytem např. ještěrky zelené, užovky hladké, vzácných druhů měkkýšů - neoendemitu údolí Berounky vřetenky lesklé a zrnovky třízubé. Mezi významné druhy brouků stepních a lesostepních biotopů patří např. krasci *Aphanisticus elongatus, Trachys troglodytes*, střevlík *Masoreus watterhalii*, tesařík *Purpuricenus kaehleri*, dřepčík *Psylliodes instabilis*, nosatec *Mogulones javetii*, kovařík *Pseudanostirus globicollis*, z motýlů dlouhozobka chrastavcová,

modrásek rozchodníkový, otakárek ovocný, otakárek fenyklový. Některé stepní druhy, jejichž naleziště se v oblasti Křivoklátska nacházela na samém okraji jejich areálu rozšíření výskytu, pravděpodobně vymizely. Příkladem může být mandelinka *Chrysolina fuliginosa galii*, bázlivec *Galeruca melanocephala* a tesařík *Oulema rufocyanea*. Z vymizení nebo početně vzácného recentního výskytu (např. vrubounovití *Copris lunaris, Onthophagus illyricus*) lze vyvodit, že stepní fauna brouků patří na území CHKO k nejohroženějším. Souvisí to i s obecným úbytkem těchto biotopů v areálu jejich rozšíření.

Významná jsou rovněž společenstva skal, drolin a sutí, zastoupené pohyblivými sutěmi a šterbinovou vegetací silikátových skal a drolin, ve stinných polohách potom společenstvy s reliktní pěchavou vápnomilnou místy doprovázenou lomikamenem vždyživým nebo sutě s vzácným výskytem reliktního lomikamene trsnatého křehkého.

c) travinné ekosystémy se společenstvy suchých trávníků a luk a pastvin,

Travinné ekosystémy se v národním parku vyskytují omezeně v izolovaných nelesních enklávách, které se vyskytují obvykle uvnitř lesů či na okrajích národního parku. Nelesní enklávy obvykle vznikly v souvislosti s obhospodařováním lesů či myslivostí (hájovny, myslivny). Zcela odlišný charakter travinných ekosystémů umožňuje výskyt odlišných rostlinných i živočišných druhů včetně druhů vázaných na otevřené plochy, které v lesích přežívají jen při speciálních podmínkách hospodaření. Travinné ekosystémy tak rozšiřují a doplňují spektrum vyskytujících se ekosystémů a tím také biodiverzitu národního parku.

Luční ekosystémy představují na území národního parku plošně velmi malou výměru. Většinou se omezují jen na okraje při hranici velkých lesních komplexů, říční nebo potoční nivy a drobné lesní louky. Jejich význam spočívá ve zvýšení druhové diverzity jinak převážně lesnaté krajiny. Jsou to sekundární biotopy vzniklé činností člověka a jejich existence je na činnosti člověka závislá i nadále. Druhově bohaté luční porosty jsou většinou pravidelně sečeny, výjimečně probíhá i pastva. Mezi nejcennější porosty patří především druhově velmi bohatá společenstva kostřavových luk s mochnou bílou a další typy ovsíkových luk s výskytem chráněných druhů čeledi vstavačovitých, vstavač osmahlý či prstnatec májový. Na všech těchto typech luk je hojný výskyt celé řady vzácných druhů organismů. Nejvíce zastoupeným biotopem jsou mezofilní a ovsíkové louky (T1.1) o výměře 0,9 km^2.

Mezi významné druhy živočichů patří např. mandelinka *Cassidas ubreticulata*, která se v rámci Čech vyskytuje jen na Křivoklátsku a na jedné lokalitě západních Čech, v potočních nivách a mokrých lukách se vyskytuje mandelinka *Crepidodera lamina*, naopak xerotermní trávníky a louky reprezentuje krytohlav *Cryptocephalus vittatus*.

d) vodní a mokřadní ekosystémy se společenstvy makrofytní vegetace vodních toků, rákosin a vegetace vysokých ostřic,

Vodní a mokřadní ekosystémy se v národního parku vyskytují jednak ve vazbě na tok Berounky, ale hlavně ve vazbě na přítoky Berounky, kterými jsou většinou drobné vodní toky bystřinného charakteru. Část těchto toků na území národního parku také pramení a charakter mokřadních ekosystémů mají jejich prameniště. Vodní a mokřadní ekosystémy tak rozšiřují a doplňují spektrum vyskytujících se ekosystémů a tím také biodiverzitu národního parku.

Vodní toky a plochy představují plošně malé, ale přitom ekosystémově velmi významné území národního parku. Páteří území je řeka Berounka s pravobřežními a levobřežními drobnými postranními přítoky s řídce rozmístěnými malými vodními nádržemi. Velké výškové rozdíly a velmi členitý terén jsou typické pro bezprostřední okolí Berounky, která meandrovitě protéká v hluboce zařízlém údolí. Stanoviště stinná, vlhká a studená se náhle střídají s plochami teplými až vysychavými. Tento jev tzv. říčního fenoménu je charakteristickým a jedinečným právě pro území Křivoklátska a představuje nejlépe zachovalý příklad říčního fenoménu v rámci Čech. Říční ekosystém není na rozdíl od jiných lokalit ČR (např. Povltaví) narušen

přítomností velkých vodních děl. Uplatňuje se nejen v údolí řeky ale i v údolích s drobnými toky ústícími do Berounky. Zároveň významně ovlivňuje a zvyšuje biodiverzitu a rozmanitost ekosystémů střídajících se na relativně malých plochách. Řeka Berounka při svých březích vytváří přirozené bezlesé biotopy. V Berounce je vyvinuta druhově chudá makrofytní vegetace s lakušníkem vzplývavým, stolístkem klasnatým, rdestem kadeřavým a porosty mechorostu prameničky obecné. Negativní vliv na porosty v řece má splach vod z hnojených zemědělských pozemků a snos bahnitých sedimentů z výše položených oblastí. Místy se nachází štěrkové náplavy bez vegetace. Společenstva rákosin a vegetace vysokých ostřic jsou vyvinuta zejména podél toku řeky Berounky. Zastoupeny jsou říční rákosiny s dominantní chrasticí rákosovitou, pouze místy se nachází ostřice Buekova. Z dalších druhů zde rostou např. barborka obecná, máta dlouholistá, šťovík vodní či rukev obojživelná. Tyto porosty jsou ohroženy zejména rozšiřováním invazní netýkavky žláznaté a křídlatek.

Ty jsou však pod silným antropogenním tlakem, takže např. entomofauna písčitých a štěrkovitých náplavů je dnes chudá na reliktní druhy hmyzu. V současnosti se ze zajímavějších druhů vyskytují kovaříci *Hypnoidus riparius, Oedostethus quadripustulatus,* drabčíci *Hydrosmectas ubtilissima, Ochthephilus omalinus*, střevlíčci *Tachys micros a Perileptus areolatus.* Řeka Berounka je také významným biotopem pro užovku podplamatou, bobra evropského, vydru říční a celou řadů vodních ptáků, např. morčáka velkého, orla mořského a ledňáčka říčního. Mezi významné drobné vodní toky mající přírodní charakter patří Oupořský, Prostřední a Zbirožský potok (v úseku Jezírek). Ostatní potoky Skryjský, Tyterský, Klucná a Vůznice mají přírodě velmi blízký charakter s minimálními antropogenními vlivy (např. lokální zpevnění břehů, mostky, přítomnost malých vodních nádrží aj.). Síť těchto potoků doplňují bezejmenné často periodicky vysychavé přítoky. Všechny potoky na území národního parku mají přirozeně meandrující koryta se střídajícími se tůněmi a peřejemi a kamenitým, štěrkovitým a jemnozrnným sedimentem dna. Takové parametry potočního ekosystému vytvářejí příznivé stanovištní podmínky pro celou řadu vzácných druhů živočichů: např. střevle potoční, vranky obecné, raka kamenáče a raka říčního. S přírodním charakterem vodních toků souvisí i zachovalost ekosystémů vegetace s výskytem vzácných druhů brouků, např. nosatce *Cleopus pulchellus*, mokřadníka *Hydrocyhon deflexicollis*, drabčíků *Aloconota cambrica*, *Aloconota mihoki, Athetaobtus angula*. Vyšší stupeň ochrany území a správa toků a malých vodních nádrží zajišťovaná podle vodního zákona Správou NP vytvoří lepší předpoklad pro zachování těchto ekosystémů, úspěšnou eradikaci invazních a nepůvodních druhů, nebo introdukci a repatriaci početně oslabených populací ichtyofauny (např. rak kamenáč, rak říční aj.).

e) významné prvky neživé přírody, zejména skalní výchozy, sutě, paleontologická naleziště a geomorfologie hluboce zařízlých údolí řeky Berounky a jejích přítoků

Území je geologicky poměrně staré a velmi rozmanité. Celá oblast leží na pevných skalních horninách neoproterozoika a paleozoika, jejichž původně parovinný reliéf je bohatě členěn sítí výrazných údolních zářezů a které dík své různé odolnosti vytvářejí soubor vrcholů se skalními výchozy. Toto území charakterizované neoproterozoickými nebo paleozoickými sedimenty a vulkanity je součástí barrandienské oblasti. V jižní části území jsou dominantou krajiny neoproterozoické silicity, vystupující na povrch převážně formou různě vysokých skalek, které výrazně zpestřují krajinnou scenérii a představují tak geomorfologickou zvláštnost území i v širším evropském měřítku. Unikátním příkladem bohaté geologické historie je dacitová soutěska Jezírek na Zbirožském potoce, andezitové Týřovické skály nebo impozantní bazaltová stěna Čertova skála. Z období středního kambria se zachovala v oblasti Skryjí celosvětově známá bohatá fauna trilobitů, ostnokožců, ramenonožců, hyolitů a plžů. Skalní útvary jsou antropogenními vlivy minimálně dotčené. Představují přírodní nebo přírodě velmi blízké ekosystémy. Populace druhů vázané na tyto ekosystémy jsou pouze lokální, omezené plošnou výměrou a tím jsou velmi zranitelné. Díky přírodním fenoménům, zejména vrcholovému, představují tyto lokality bezlesí a řídkých lesostepí stanoviště reliktních druhů. Dokazují to i význačné rostliny česnek chlumní horský bělozářka větevnatá, devaterník

velkokvětý tmavý, lomikámen vždyživý, pěchava vápnomilná a zejména reliktní staroholocénní plži *Pupilla sterri* a *Pupilla triplicata*, nosatci *Centricnemus leucogrammus*, *Trachyphloeus heymesi, Trachyphloeus rectus,* nosatčíci *Helianthepion aciculare, Phrissotrichum rugicolle*, nebo mandelinka *Chrysolina asclepiadis bohemica*. Skály a sutě jsou také biotopem vzácných druhů pavouků, vyskytuje se např. hlavoun širohlavý, skákavka hladká a snovačka světlá. Unikátní a zcela výjimečný je výskyt pavouka *Anyphaena furva*, který byl ještě v prvním decenniu 21. stol. zaznamenán v rámci ČR jen na Křivoklátsku (Týřovické skály).

f) druhové předměty ochrany EVL - dvouhrotec zelený a kuňka žlutobřichá

Dvouhrotec zelený - je druhem zachovalých lesních porostů s relativně vysokou stálou vlhkostí vzduchu. Roste většinou na borce listnatých stromů. Nejčastěji na buku, ale také na dubu, lípě a jasanu. V současné době je na území NP znám z EVL Vůznice a Týřov - Oupořský potok. Pro svou nenápadnost může být přehlížen. Výskyt druhu může být negativně ovlivněn kácením stromů s jeho výskytem a dalšími činnostmi, které by vedly k okamžité a razantní změně trofických a vlhkostních podmínek lokality. Je velice pravděpodobné, že právě co možná nejméně zásahový management, kdy dochází k přirozenému a pozvolnému vývoji lesního porostu a s ním i k přirozenému vývoji populace daného mechu, je pro něj tím nejvhodnějším.

Kuňka žlutobřichá - hlavním těžištěm jejího výskytu je EVL Skočová - pískovna, kde je jediným předmětem ochrany. Na její podporu se podle schváleného SDO provádí dlouhodobý systematický management sledující úpravu a obnovu biotopu. Předpokladem je, že se tento management bude aktivně provádět i nadále po vzniku národního parku. Populace kuňky žlutobřiché v EVL Skočová - pískovna díky pravidelně prováděnému managementu představuje nejstabilnější a početně nejvýznamnější populaci kuňky na celém území současné CHKO Křivoklátsko. Další blízkou lokalitou k uvedené EVL nacházející se cca 200 m od její hranice je v současné době revitalizovaný bývalý výrobní areál Druchema. Na jeho ploše se nacházejí tůně a malá vodní nádrž. Předpokladem je, že management prováděný ve prospěch kuňky se zaměří i na tuto lokalitu, čímž se vytvoří optimální podmínky pro rozšíření výskytu kuňky i mimo lokalitu EVL v rámci navrhovaného národního parku.

<u>K návrhu bližších ochranných podmínek zvláště chráněného území</u>

Bližší ochranné podmínky národního parku jsou navrženy v souladu s ustanoveními § 15 a § 44 odst. 3 zákona tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu předmětů ochrany.

V souladu s ustanovením § 15 a § 44 odst. 3 zákona se navrhuje, aby na území národního parku bylo zakázáno: „zasahovat do přirozeného vývoje skalních útvarů z jiných důvodů, než je bezprostřední ohrožení lidského života či zdraví nebo bezprostředně hrozící škoda na majetku značného rozsahu,“

Odůvodnění:

Skalní útvary jsou antropogenními vlivy minimálně dotčené. Představují přírodní nebo přírodě velmi blízké ekosystémy. Populace druhů vázané na tyto ekosystémy jsou pouze lokální, omezené plošnou výměrou a tím jsou velmi zranitelné.

Skalní útvary se v různé velikosti a intenzitě vyskytují na celém území národního parku. Společně s hluboce zařízntutým údolím řeky Berounky a jejími přítoky vytváří charakteristický ráz území s vysoce hodnotnými společenstvy a biotopy řady zvlášť chráněných druhů rostlin i živočichů. Rizikovým faktorem zde není např. cílená těžba nerostných surovin související se

zásahem do skalních útvarů, ale fyzické zásahy do biotopů např. zabezpečování skal pomocí ocelových sítí a plotů z důvodu opadávání sutě a kamenů. Pokrývání skalních útvarů ocelovými sítěmi a budování plotů a jiných bariér by mohlo představovat výrazně negativní zásah do biotopů zvlášť chráněných druhů rostlin i živočichů (vyřezávání vegetace skal, antropogenní akumulace svahovin, změna mikroklimatu skal apod.), které se řádově stovky let vyvíjí bez výraznější lidské intervence.

Dalším rizikem je využívání skalních útvarů ke sportovní činnosti. Jde zejména o budování a fixace horolezeckých cest zejména v jihozápadní části národního parku s výskytem silicitových skal. Rizikem je propagace a zvyšování návštěvnosti takto vybavených skalních útvarů a rušení zvlášť chráněných živočichů (výr velký, dravci), kteří biotopy využívají k reprodukci.

Podmínka byla stanovena proto, aby skalní útvary nebyly lidskou činností ovlivňovány, pokud nedochází k bezprostřednímu ohrožení lidského života či zdraví nebo nehrozí škoda značného rozsahu na majetku.

V souladu s ustanoveními § 15 a § 44 odst. 3 zákona se navrhuje, aby na území národního parku bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody mimo zastavěné území obcí a zastavitelné plochy obcí provádět tyto činnosti a zásahy:

a) měnit druhy nebo způsoby využití pozemků,

Odůvodnění:

Předměty ochrany jsou vázány na stávající druh a způsob využití pozemku. Území národního parku tvoří v drtivé většině lesní pozemky. Pozemky jiných druhů se vyskytují převážně v relativně malých nelesních enklávách. Skalní, luční a pastevní, mokřadní a vodní ekosystémy, které se na jiných druzích pozemků vyskytují, byly také zařazeny do předmětů ochrany národního parku, protože jsou významné z hlediska biodiverzity národního parku a celkově zvyšují ekosystémovou i druhovou pestrost území. Z hlediska jejich zachování je důležité, aby byly udržovány vhodným managementem a předpokladem pro to je vhodný druh pozemku, ale také vhodný způsob jeho využití.

Změnou druhu pozemku nebo jeho využití se mohou změnit podmínky existence jednotlivých biotopů, což může vést k nežádoucím změnám dochovaného prostředí a podmínek pro výskyt a zachování příznivého stavu předmětu ochrany. Zařazením do bližších ochranných podmínek bude možnost cíleně regulovat aktivity, které by změnou využití pozemků či případně dokonce změnou druhu pozemku, směřovaly k zániku zde zachovaných ekosystémů.

b) provádět archeologické výkopy a průzkumy a provádět terénní zásahy za účelem sběru paleontologických nálezů,

Odůvodnění:

Geologická historie Křivoklátska je velmi stará a je dokumentována několika geologickými jednotkami neoproterozoického, paleozoického, mezozoického a kenozoického stáří. Neoproterozoikum a spodní paleozoikum jsou součástí světově proslulé geologické jednotky, zvané Barrandien. Celé území je součástí Národního geoparku Barrandien, který byl certifikován v roce 2020.

Na celém území se také nacházejí lokality dokládající její nejstarší historické osídlení počínaje neolitem, laténskou dobou a přemyslovským obdobím. U archeologických nálezů se jedná o celé území národního parku s možným rizikem pro ekosystémy.

Světově proslulé lokality skryjsko – týřovické oblasti jsou velmi často navštěvovány amatérskými hledači zkamenělin, kteří někdy provádějí nekontrolovatelné terénní zásahy, nelegální geologické práce, a to často nevhodným způsobem. Za terénní zásah není považován náhodný sběr paleontologických nálezů na povrchu v suti, např. při akcí EVVO nebo turismu. Zařazením do bližších ochranných podmínek bude možnost cíleně regulovat archeologické výkopy a průzkumy a provádění terénních zásahů za účelem sběru paleontologických nálezů.

Seznam podkladových materiálů (literatura):

JANUŠ, J. 2021. Brouci (Coleoptera) Chráněné krajinné oblasti a Biosferické rezervace Křivoklátsko (stav poznání ke konci roku 2021). elektronická publikace,919 s.Archivuje AOPK ČR.

Bohemia Centralis 37. AOPK ČR – Regionální pracoviště Střední Čechy. Praha 2021

Vyhodnocení současného stavu vybraných lesních ekosystémů v CHKO Křivoklátsko. Ekologické služby s.r.o., Hořovice 2021

Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje, 2019

Aktualizace koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje na r. 2018-2028

Lesní hospodářský plán LHC 112001 Nižbor, 2018 – 2027

Lesní hospodářský plán LHC 11617 Nouzov, 2017 – 2026

Plán péče o CHKO Křivoklátsko na období 2017 – 2026, AOPK ČR

Černý, M.; Beranová, J. a kol. 2016. Hodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystémy v CHKO Křivoklátsko. IFER. Zpráva č. smlouvy PPK – 332a/25/16

Lesní hospodářský plán LHC 109000 Křivoklát, 2015 – 2024

Zásady územního rozvoje Středočeského kraje, 2012

Bohemia Centralis 31. AOPK ČR - Středisko pro Středočeský kraj a hlavní město Prahu. Praha 2011

Černý, M.; Beranová, J. a kol. 2010. Studie hodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystémy v CHKO Křivoklátsko. IFER. Zpráva č. smlouvy PPK – 42a/24/10

Banaš, M. a kol. 2010. Socioekonomická analýza regionu navrženého národního parku Křivoklátsko. Ekogroup czech s.r.o. . 147 s.

CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. & LUSTYK P. (eds) (2010): Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016-2025

Státní program ochrany přírody a krajiny ČR pro období 2020-2025

MŽP 2009. Aktualizace státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky.

Hošek, J. ed. 2008. Podklad pro návrh Národního parku Křivoklátsko. Jan Hošek ed. Ekologické služby s.r.o. Hořovice, SCHKO Křivoklátsko.

AOPK ČR 2008. Priority vyhlašování VZCHÚ obecně a ve vztahu k soustavě Natura 2000.

VALENT, M. (2008). Chráněné paleontologické a geologické lokality skryjsko-týřovické oblasti – návrh a popis lokalit. 23 s., Pro potřeby CHKO Křivoklátsko.

Chráněná území ČR XIII, Střední Čechy AOPK ČR 2005

Trnčík, P.; Šišák, L. 2004. Zhodnocení rizik a přínosů uvažovaného vyhlášení Národního parku Křivoklátsko, včetně ekonomického zhodnocení. Brandýs nad Labem: ÚHUL. 378 s. Zpráva projektu VaV620/03/03.

Löw a kol., 2004. Vyhodnocení potenciálu krajiny ČR z hlediska možného dalšího územního rozvoje v CHKO v ČR, projekt VaV/620/16/03.

Vegetace České republiky. 1 Travinná a keříčková vegetace

https://services.cuzk.cz/shp/ku/epsg-5514/, Katastrální mapa ČR ve formátu SHP distribuovaná po katastrálních územích (KM-KU-SHP)

MÍCHAL, I. 1992. Obnova ekologické stability lesy. Praha.

SVOBODA, P. 1943. Křivoklátské lesy, dějiny jejich dřevin a porostů. Praha, Kruh mladých českých botaniků, 228 s.

KOLBEK JIŘÍ 1999.Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko. 1 Vývoj krajiny a vegetace, vodní, pobřežní a luční společenstva

Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky : Akademie věd České republiky, Botanický ústav,

KOLBEK JIŘÍ 2001 Vegetace - Chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervace Křivoklátsko 2: Společenstva skal, strání, sutí, primitivních půd, vřesovišť, termofilních lemů a synantropní vegetace Praha Academia 2001

KOLBEK JIŘÍ 2003. Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko. 3. Společenstva lesů, křovin, pramenišť, balvanišť a acidofilních lemů, Praha Academia 2003

KOLBEK JIŘÍ 1999 Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko

Sv.1- Mapy rozšíření cévnatých rostlin Praha:: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 1999

KOLBEK JIŘÍ 2001 Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko.

2 Rozbor a syntéza Průhonice :: Praha :: Botanický ústav AV ČR ;: Správa chráněných krajinných oblastí České republiky, 2001

KOLBEK JIŘÍ 2002 Monitoring lesní a travinné vegetace v CHKO Křivoklátsko, Průhonice, (výzkumná zpráva)

KOLBEK JIŘÍ 1994 Změny vegetace po 20 letech na některých lokalitách Křivoklátska

Průhonice, (výzkumná zpráva)

Souhrny doporučených opatření pro evropsky významné lokality

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko (2015). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Čertova skála CZ0210704. 12 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko (2015). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Kohoutov CZ0320053. 27 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko (2015). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Pustá seč CZ0210023. 12 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko (2012). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Skočová - pískovna CZ0213512. 10 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Regionální pracoviště Střední Čechy (2020). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Stříbrný luh CZ0210708. 24 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko (2013). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Týřov – Oupořský potok CZ0214011. 53 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko (2013). Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Vůznice CZ00214015. 45 s. Archivuje Sbírka listin ÚSOP AOPK ČR, Praha.

Příloha č. 1

Orientační vymezení území Národního parku Křivoklátsko

Příloha č. 2

Podrobný zákres hranice Národního parku Křivoklátsko na podkladu katastrální mapy – soubor map

Ing. Petr Stloukal Digitálně podepsal Ing. Petr Stloukal
Datum: 2022.09.27 09:48:26 +02'00'